

Nr 340.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till sjökarteverket och till utförande av sjömätningar m. m.; given Stockholms slott den 16 april 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för den civila personalen vid sjökarteverket, att gälla från och med år 1919:

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
I. Bestämt anslag.					
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 aktuarie	2,600	1,600	300	4,500	
1 kartograf	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med en ytterligare 500 kronor.
1 manlig ritare eller gravör ..	1,700	1,000	300	3,000	
11 manliga ritare eller gravörer	18,700	11,000	3,300	33,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med en ytterligare 400 kronor.
1 redogörare	1,700	1,000	300	3,000	
1 kvinnligt biträde av andra graden	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 dito	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt biträde av första graden	700	350	150	1,200	
Transport	—	—	—	57,700	

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Transport	—	—	—	57,700	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till arvode åt den, som förordnas att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena	—	—	—	600	
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravörelever samt vikariatsersättningar	—	—	—	12,800	
Säger	—	—	—	72,300	
II. Förslagsanslag.					
Till ålderstillägg	—	—	—	5,000	
Summa	—	—	—	77,300	

Anm. 1. Den för förste aktuarien upptagna avlöningen utgår endast under förutsättning, att befattningshavaren icke är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat, i vilket fall han endast äger uppbära arvode till belopp, som kan varda medgivet, allt eftersom han är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat.

Anm. 2. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels förklara, att för åtnjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner skola gälla de för dylika förmåner å den nuvarande staten stadgade villkor och bestämmelser med de i statsrådsprotokollet tillstyrkta ändringar och tillägg;

dels förklara, att den, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning å sjökartverkets avlöningsstat, skall vara pliktig att underkasta sig de för avlöningsförmånernas åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, samt att den innehavare av ordinarie befattning vid sjökartverket, vilken icke före den 1 december 1918 anmäler, att han vill övergå till ny stat och underkasta sig de för avlöningsförmåner enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och vilken ej heller kan lagligen därtill förbindas, skall varda bibehållen vid de enligt dittills gällande stat honom tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen an-

gående civila tjänst innehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

dels i riksstaten för år 1919 höja det ordinarie anslaget till sjökarteverket

nu	kronor 101,800: —
med	» 24,500: —
till	<hr/> kronor 126,300: —

dels ock till utförande av sjömätningar på extra stat för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av 173,200 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Erik Palmstierna.

Utdrag av protokollet över sjöförvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
               SCHOTTE,
               PETRÉN,
               NILSON,
               LÖFGREN,
               friherre PALMSTIERNA,
               RYDÉN,
               UNDÉN,
               THORSSON.

Härefter anförde departementschefen, statsrådet friherre Palmstierna följande.

*Sjökarte-
 verkets nu-
 varande
 organisation*

Sedan 1912 års riksdag godkänt av Kungl. Maj:t framlagt förslag till löneroglering för sjökarteverket, har den 22 november samma år utfärdats instruktion för verket, vilken trätt i tillämpning den 1 januari 1913. Enligt nämnda instruktion har sjökarteverket till uppgift att genom mätningar och undersökningar inhämta så noggrann kännedom om riket omgivande farvatten och dess segelbara inlandsfarvatten, som sjöfartens och försvarsväsendets behov fordra, samt att med stöd av vunna mättingsresultat utarbeta och utgiva geodetiskt grundade sjökort. Genom kartverkets försorg skola jämväl tjänliga beskrivningar till ledning vid navigeringen i rikets farvatten och därtill gränsande havsområden författas och de sjöfarande tillhandahållas. I den mån för rikets sjöfart

befinnes ändamålsenligt och tillgängliga medel det medgiva, utgiver kartverket därjämte kartor och seglingsbeskrivningar över icke svenska farvatten och till svenska farvatten ej gränsande havsområden. För marinens behov särskilt erforderliga kartor och seglingsbeskrivningar utarbetas och tryckas genom kartverkets försorg, i den mån Kungl. Maj:t därom förordnar och medel för ändamålet anvisas. Arbeten av mindre omfattning, för vilka medel ej behöva särskilt anvisas, må dock efter kartverkschefens beprövande kunna för marinens behov verkställas, utan att Kungl. Maj:t därom förordnat.

Till chef för sjökartverket förordnar Kungl. Maj:t en officer vid flottan av regementsofficers grad.

Vid kartverket tjänstgör militär och civil personal.

Den militära personalen utgöres av, förutom chefen, till tjänstgöring vid kartverket beordrade officerare och underofficerare vid flottan eller i dess reserv. Av officerarna, vilkas antal icke må annat än undantagsvis och för kortare tid understiga fyra, bör, såvitt ske kan, en vara av regementsofficers grad. Dessutom beordras årligen till kartverket den militära personal, som erfordras i och för kartverkets mätningsexpeditioner.

Den civila personalen utgöres av en aktuarie, elva manliga ritare eller gravörer, två kvinnliga biträden samt en vaktmästare. Därjämte tjänstgöra vid kartverket för sin utbildning och på prov aktuarieaspiranter samt ritar- och gravörelever, varförutom i mån av behov övrig extra personal anställas.

Chefen för sjökartverket, vilken har att årligen upprätta och till Kungl. Maj:t ingiva förslag till arbetsplan samt till inkomst- och utgiftsstat för det kommande året, skall i överensstämmelse med den för sjökartverket gällande instruktionen samt omförmälda arbetsplan och stat ombesörja, leda och övervaka kartverkets samtliga arbeten ävensom ägna tillsyn åt vården och underhållet av dess materiel och tillhörigheter, vaka över användningen av till kartverket anslagna medel samt fördela arbetena på den vid kartverket tjänstgörande personalen, varjämte han äger utfärda de närmare föreskrifter för arbetets utförande, vilka kunna finnas erforderliga. Kartverkschefen handhar därjämte vården av sjökartverkets kassa och är för densamma ansvarig. Till chefens biträde vid förandet av kartverkets räkenskaper må denne anställa lämplig person såsom bokförare mot arvode av de uti gällande stat till arvoden åt extra personal m. m. anvisade medel.

Aktuarien utför geodetiska mätningar och beräkningar ävensom andra observationer eller beräkningar, som falla inom området för kartverkets verksamhet, samt övar tillsyn över verkets koncept- och originalmätningss-

kartor ävensom över dess samling av andra kartor och böcker. Han utnämnes av Kungl. Maj:t på förslag av kartverkschefen.

För anställning såsom aktuarie erfordras dels att hava avlagt filosofisk ämbetsexamen eller filosofie kandidatexamen, vardera med minst betyget med beröm godkänd i ettdera av ämnena astronomi eller matematik samt omfattande jämväl ämnet fysik, dels ock att genom provtjänstgöring vid sjökartverket eller rikets allmänna kartverk eller annorledes hava ådaga-lagt tillfredsställande insikt i de till befattningen hörande arbetenas utförande. Aktuarien är den ende befattningshavaren inom sjökartverket, för vilken såsom kompetensvillkor föreskrivits vetenskaplig utbildning.

Övriga civila befattningar tillsättas av kartverkschefen, vilken även förordnar ledare av rit- och gravyrarbetena samt antager aspiranter, elever och övrig extra personal.

Manlig ritare eller gravör skall för att vinna ordinarie anställning hava fyllt 22 år.

Försåvitt tjänstgöringen är förlagd till sjökartverkets lokaler i Stockholm, skall den dagliga arbetstiden å tjänsterummet varje söckendag i allmänhet utgöra, för manliga ritare och gravörer 7 timmar och för övriga civila tjänstinnehavare 6 timmar, förlagda till tider, som av chefen bestämmas.

Anslag och
stater för sjö-
kartverket
m. m.

Till bestridande av sjökartverkets utgifter, vilka äro fördelade i två huvudgrupper, nämligen avlöningar m. m. till den civila personalen samt verkets allmänna utgifter, hava under en följd av år i riksstaten uppförts dels ett *ordinarie* anslag och dels ett *extra* anslag, varjämte för ändamålet beräknats bidrag från handels- och sjöfartsfonden ävensom behållning av sjökortsförsäljningen.

Det *ordinarie* anslaget är i riksstaten för år 1918 upptaget med sammanlagt 101,800 kronor, sålunda fördelat:

bestämt anslag	kronor	47,800:—
förslagsanslag	»	5,000:—
reservationsanslag	»	49,000:—
		<hr/>
Summa kronor		101,800:—

På *extra* stat för år 1918 har riksdagen till utförande av sjömätningar beviljat ett reservationsanslag av 108,200 kronor.

Från handels- och sjöfartsfonden har beräknats ett bidrag för år 1918 av 21,000 kronor och behållningen av sjökortsförsäljningen år 1917 har uppskattats till 35,000 kronor.

Det sammanlagda till bestridande av sjökarteverkets utgifter år 1918 tillgängliga beloppet utgör alltså 266,000 kronor, vilket belopp är fördelat på följande sätt:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag	kronor 47,800:—	
förslagsanslag	» 5,000:—	
reservationsanslag	» 49,000:—	kronor 101,800:—

Extra anslag:

till utförande av sjömätningar	kronor 108,200:—	
	<hr/>	kronor 210,000:—
bidrag från handels- och sjöfartsfonden	» 21,000:—	
beräknad behållning av sjökortsförsäljningen år 1917..	» 35,000:—	
	<hr/>	Summa kronor 266,000:—

Av detta belopp, 266,000 kronor, äro det bestämda anslaget, 47,800 kronor, och förslagsanslaget, 5,000 kronor, eller tillhoppa 52,800 kronor, avsedda till avlöningar m. m. till sjökarteverkets civila personal och återstoden, eller 213,200 kronor, till verkets allmänna utgifter.

I anslutning härtill äro fastställda särskilda stater *dels* för den civila personalen vid sjökarteverket, vilken stat godkänts av 1912 års riksdag i samband med den då genomförda löneregleringen för denna personal och ännu är i oförändrat skick gällande, *och dels* för sjökarteverkets allmänna utgifter, vilken stat årligen fastställs av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande.

Den av 1912 års riksdag godkända staten för den civila personalen*) vid sjökarteverket är av följande innehåll:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
I. Bestämt anslag.					
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 manlig ritare eller gravör...	1,300	800	300	2,400	
10 manliga ritare eller gravörer	13,000	8,000	3,000	24,000	Härtil kunna komma fyra ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor, efter respektive 5, 10, 15 och 20 år. Av varje ålderstillägg utgöra 300 kronor lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
1 kvinnligt biträde	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 " "	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till arvode åt den, som förordnas att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena	—	—	—	600	
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritare och gravörelever samt vikariatsersättningar...	—	—	—	12,800	
Säger	—	—	—	47,800	
II. Förslagsanslag.					
Till Ålderstillägg	—	—	—	5,000	
Summa	—	—	—	52,800	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

*) Till den militära personalen vid sjökarteverket utgår avlöning från anslag till flottan under femte huvudtiteln och upptages ej i sjökarteverkets stat.

Den av Kungl. Maj:t fastställda staten för sjökarteverkets allmänna utgifter år 1918 är av nedanstående lydelse:

Sjömätningsexpeditioner och resekostnader	125,000: —	
Rustning och underhåll av fartyg, båtar och annan mätningmateriel	50,000: —	175,000: —
Komplettering av båtmateriel och mätninginstrument		14,500: —
Tryckningskostnader, inbegripet tryckningsmaterialier	16,700: —	
Underhåll av kartverkets fastighet samt anskaffning och underhåll av byråinventarier	3,000: —	19,700: —
Skrivmaterialier och expenser		4,000: —
		<hr/>
	Summa kronor	213,200: —

Anmärkingar:

- 1:o) Såsom tillgångar till bestridande av ovan beräknade kostnader beräknas:
ordinarie anslag, reservationsanslag	49,000: —
extra anslag	108,200: —
försäljningsmedel år 1917	35,000: —
beräknat anslag från handels- och sjöfartsfonden	21,000: —
	Summa kronor 213,200: —
- 2:o) Därest behållningen av inlutna försäljningsmedel skulle komma att överskrida ovan beräknade beloppet, må överskottet användas till främjande av kartverkets verksamhet.
- 3:o) Besparing å viss anvisning till »allmänna utgifter» må under kommande år användas för det med anvisningen avsedda ändamålet eller under samma år användas till bestridande av annan allmän utgift.

Vidare har den 10 juni 1912 utfärdats kungörelse angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staten för den civila personalen vid sjökarteverket upptagna avlöningsförmåner.

Redan i skrivelse den 24 oktober 1913, varmed chefen för sjökarteverket avgav förslag till beräkning av utgifterna för sjökarteverket under år 1915, framhöll bemälda chef behovet av en förstärkning av den civila personalen, ehuru någon framställning då ej gjordes om upptagande å ordinarie stat av den ytterligare personal, som ansågs behövlig.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 300 häft. (Nr 340.)

Därefter har bemälde chef i skrivelse i oktober 1914 med förslag till beräkning av medelsbehoven för sjökarteverket under år 1916 hemställt om uppförande å ordinarie staten för den civila personalen vid verket sistnämnda år av en assistent, en kartograf och en redogörare, och denna framställning återupptogs av chefen för sjökarteverket i skrivelse den 5 november 1915 rörande utgifterna för verket under år 1917. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 31 december 1915 åt chefen för marininstaben, chefen för sjökarteverket och chefen för rikets allmänna kartverk att verkställa utredning rörande de ändringar i sjökarteverkets organisation, som kunde finnas nödiga för att bereda verket erforderlig tillgång på lämpliga arbetskrafter, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag till sådana ändringar och med de framställningar i övrigt, vartill utredningen kunde föranleda.

Den utredning, som sålunda uppdragits åt bemälde chefer, har den 5 april 1916 avgivits till Kungl. Maj:t. Enligt nämnda utredning förefunnnes vid sjökarteverket behov av fem nya civila tjänster, nämligen för en assistent, en kartograf, en redogörare, en ritare (eller gravör) och ett kvinnligt biträde. Upptagandet av dessa tjänster i sjökarteverkets stat skulle föranleda en ökning i staten med 15,000 kronor.

Chefen för sjökarteverket har vidare med skrivelse den 31 augusti 1917 överlämnat förslag till beräkning av utgifterna för verket under år 1919 och därvid, under erinran om den verkställda utredningen angående behovet av nya civila tjänster vid verket, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förelägga 1918 års riksdag denna fråga till avgörande, samt överlämnat förslag till ny stat för den civila personalen vid sjökarteverket, uppgjort i anslutning till nämnda utredning och slutande å ett belopp av 67,800 kronor.

Beträffande sjökarteverkets allmänna utgifter för år 1919 har kartverkschefen gjort framställning om höjning av de i den av Kungl. Maj:t fastställda staten för dessa utgifter ingående posterna till sjömätningsexpeditioner och resekostnader samt till rustning och underhåll av fartyg, båtar och annan mätningmateriel. Den förra posten upptogs i 1917 års stat med ett belopp av 100,000 kronor, men höjdes i 1918 års stat, efter riksdagens medgivande, till 125,000 kronor på grund av den allmänna fördyring, bland annat av bränsle för fartygens drift, som blivit en följd av världskriget. Den senare posten har såväl i 1917 som i 1918 års stat uppförts med ett belopp av 50,000 kronor. Kartverkschefens ifrågasvarande förslag avser ökning för år 1919 av posten till sjömätningsexpeditioner m. m. med ytterligare 50,000 kronor till 175,000 kronor

och av posten till rustning och underhåll av fartyg m. m. med 25,000 kronor till 75,000 kronor. Den föreslagna höjningen av posten till sjömätningsexpeditioner m. m. har upptagits dels för att möta den numera inträdda ytterligare prisstegringen, varför avsetts ett belopp av 25,000 kronor, och dels till avlöning åt förhyrd civil mätningspersonal med 25,000 kronor. I sistnämnda hänseende har kartverkschefen anfört huvudsakligen att, ehuru enligt gällande instruktion årligen skulle till kartverket beordras den militära personal, som erfordrades i och för kartverkets mätningsexpeditioner, det visat sig allt svårare att erhålla behöflig sådan personal, varför civil personal måst, efter särskilda medgivanden av Kungl. Maj:t, i allt större omfattning förhyras dels såsom mätningsförrättare och dels såsom bemanning för fartyg och mätningsbåtar. Det vore därför enligt kartverkschefens mening tid att tänka på övergång till ett system, som bättre än det nuvarande säkerställde sjökartverkets arbetsmöjligheter. Kartverkschefen ansåge med hänsyn härtill lämpligt, att för år 1919 av riksdagen anvisades medel för ett sådant förhyrande av civil personal, och borde detta ske under den formen, att denna personal, tills vidare såsom ett försök, beräknades till full bemanning av ett sjömätningssfartyg (Falken).

I avseende å den föreslagna ökningen för år 1919 med 25,000 kronor av posten till rustning och underhåll av fartyg m. m. har kartverkschefen hänvisat till de numera väsentligt stegrade kostnaderna för materialier och arbete.

Beträffande övriga poster, som inginge i staten för sjökartverkets allmänna utgifter, föreläge enligt kartverkschefens mening för närvarande icke tillräckliga skäl att föreslå ändring.

Från handels- och sjöfartsfonden har av chefen för sjökartverket för år 1919 beräknats samma bidrag som för år 1918, eller 21,000 kronor, och nettobehållningen av sjökortsförsäljningen år 1918 har förutsatts skola uppgå till enahanda belopp, 35,000 kronor, som beräknats inflyta av denna försäljning år 1917.

I enlighet med vad sålunda av kartverkschefen anförts skulle sjökartverkets medelsbehov för år 1919 beräknas på följande sätt:

till bestridande av avlöningar (52,800 + 15,000)	kronor	67,800: —
» » » allmänna utgifter (213,200 + 50,000	.	
+ 25,000)	»	288,200: —

Summa kronor 356,000: —

Om härifrån droges vad som beräknats kunna täckas genom bidrag från handels- och sjöfartsfonden och behållning av sjökortsförsäljningen

år 1918 eller (21,000 + 35,000) 56,000 kronor, återstode sålunda att täcka ett belopp av 300,000 kronor genom anslagsmedel. Enligt hittills tillämpad fördelningsgrund borde dessa medel utgå på följande sätt:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag	62,800: —	
förslagsanslag	5,000: —	
reservationsanslag	49,000: —	kronor 116,800: —

Extra anslag:

till utförande av sjömätningar	kronor 183,200: —
	<hr/> Summa kronor 300,000: —

Sedermera har chefen för sjökartverket i en uti oktober 1917 avlåten skrivelse på grund av de starka prisstegringar särskilt å bränsle, tryckpapper och andra tryckutensilier, som inträtt under nämnda månad, hemställt om äskande hos 1918 års riksdag av ett ytterligare belopp av 10,000 kronor, vilket borde uppföras antingen på det ordinarie reservationsanslaget eller på det extra anslaget till utförande av sjömätningar.

Uttalande och förslag i statsverkspropositionen till 1918 års riksdag.

På sätt framgår av statsrådsprotokollet över sjöförsvärenden för den 14 januari 1918, bilagt innevarande års statsverksproposition, omförmälde jag vid nämnda tillfälle, att den av chefen för marinstaben, chefen för sjökartverket och chefen för rikets allmänna kartverk verkställda utredningen rörande ändringar i sjökartverkets organisation remitterats till lönerogleringskommittén samt att berörda kommitté den 24 november 1917 avgivit utlåtande i ärendet. Nämnda utlåtande hade den 14 december samma år överlämnats till kommissionen för de allmänna kartarbetena och chefen för sjökartverket för avgivande av yttranden, men hade sådana yttranden vid tiden för avlåtandet av omförmälde statsverksproposition ännu icke inkommit till Kungl. Maj:t. Jag kunde följaktligen icke för det dåvarande underställa detta ärende Kungl. Maj:ts prövning.

Vidare yttrade jag vid samma tillfälle följande.

Frågan rörande storleken av de belopp, vartill de särskilda anslagen för sjökartverkets ändamål borde bestämmas, kunde naturligen ej upptagas till avgörande förrän i samband med prövningen av spørsmålet rörande ändringar i sjökartverkets organisation. Emellertid syntes det mig givet, att medel för uppehållande av sjökartverkets verksamhet

under år 1919 borde tagas i beräkning vid framställningen till riksdagen i fråga om anslagsbehoven för samma år. I sådant avseende hade jag ansett mig beträffande staten för den civila personalen vid sjökarteverket böra följa det förslag, som av löneregléringskommittén i sådant hänseende avgivits och som innebure en ökning av denna stat med 24,000 kronor eller 9,000 kronor mera än vad chefen för sjökarteverket i oförmälda skrivelse den 31 augusti 1917 beräknat. I övrigt hade jag till grund för beräkningen av här ifrågavarande anslag lagt kartverkschefens i nyssnämnda skrivelse avgivna förslag, dock med det undantag, att det av kartverkschefen upptagna beloppet av 25,000 kronor till avlöning åt förhyrd civil mätningpersonal syntes mig böra utgå. Den nu förefintliga svårigheten för sjökarteverket att få all den militära personal, som erfordras för sjömätningarna, ställd till verkets förfogande sammanhängde i väsentlig mån med den anbefallda mobiliseringen av flottan, vid vilken militär personal måst i största möjliga utsträckning avses för tjänsten vid flottan. I övrigt torde behovet av civil mätningpersonal icke kunna på ett tillförlitligt sätt bedömas, innan sjökarteverkets organisationsfråga vunnit sin lösning, enär den vid sjökarteverket anställda personalen i viss omfattning användes även vid sjömätningsarbetet. Under sådana förhållanden syntes det av kartverkschefen upptagna extra anslaget för år 1919 till utförande av sjömätningar böra minskas från 183,200 kronor med 25,000 kronor till 158,200 kronor. Icke heller fann jag erforderligt att taga i beräkning det av kartverkschefen i berörda uti oktober 1917 avlätna skrivelse begärda ytterligare beloppet av 10,000 kronor.

Enligt förutnämnda statsrådsprotokoll har Kungl. Maj:t, på min hemställan, föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till sjökarteverket och till utförande av sjömätningar, Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, ej mindre i det till sjökarteverket uppförda ordinarie anslaget, nu 101,800 kronor, beräkna en förhöjning av 24,000 kronor och sålunda beräkna detta anslag i dess helhet till 125,800 kronor, än även till utförande av sjömätningar bland de extra reservationsanslagen å femte huvudtiteln för år 1919 beräkna ett belopp av 158,200 kronor.

Sedan numera utlåtanden i detta ärende avgivits, den 14 sistlidna februari av kommissionen för de allmänna kartarbetena, den 15 i samma månad av chefen för sjökarteverket och den 15 nästlidna mars av chefen för marininstaben, anhåller jag att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om erforderliga anslag till sjökarteverket och till utförande av sjömätningar och torde jag därvid till en början få lämna en närmare

redogörelse för de i det föregående omförmälda framställningar, som i detta ärende inkommit, efter det 1912 års löne reglering för sjökarteverket blivit genomförd, ävensom för de utlåtanden och uttalanden, som i anledning av nämnda framställningar avgivits.

Skrivelse den 24 oktober 1913 från chefen för sjökarteverket.

I förutnämnda skrivelse den 24 oktober 1913, varmed chefen för sjökarteverket avgav förslag till beräkning av utgifterna för sjökarteverket under år 1915, upptog bemälda chef de ordinarie anslagsmedlen till avlöning för den civila personalen vid ämbetsverket med samma belopp, som enligt av 1912 års riksdag beslutad löne reglering utgått för åren 1913 och 1914. Enär emellertid enligt chefens mening för de karttekniska arbetena en förstärkning av den civila personalen krävdes med två tjänstemän, nämligen en i mera överordnad ställning och benämnd assistent samt den andre i mera underordnad ställning och benämnd kartograf, men befattningarna då ej syntes kunna föreslås till upptagande å ordinarie stat, hemställde chefen i nämnda skrivelse, dels att ett extra anslag av 6,400 kronor måtte anvisas för år 1915 till anställande av en dylik assistent och dels att chefen måtte bemyndigas att av kartverkets medel för år 1914 disponera högst 1,200 kronor för anställande av en eller flera elever för utbildning till kompetens för den ifrågakvarande kartograf-sysslan.

Yttrande till statsrådsprotokollet i januari 1914 av chefen för sjöförsvarsdepartementet.

Vid anmälan av detta ärende till den i januari 1914 avlätna statsverkspropositionen erinrade föredragande departementschefen, att ny organisation för sjökarteverket faststälts så nyligen som år 1912 samt att tillräcklig erfarenhet svårligen ännu kunnat vinnas, om och i vad mån ändringar därutinnan redan då kunde vara erforderliga. På grund därav fann departementschefen sig ej kunna biträda förslaget vare sig om anställande av en assistent eller om rätt för kartverkschefen att av verkets medel använda belopp för utbildning av kartografer.

Vid förnyad anmälan av ärendet till statsverkspropositionen vid 1914 års senare riksdag fann departementschefen ej skäl förorda åtgärder för inrättandet av nya civila beställningar vid sjökarteverket.

Någon framställning blev ej heller till riksdagen avläten i ämnet.

Skrivelse i oktober 1914 från chefen för sjökarteverket.

I förberörda uti oktober 1914 avlätna skrivelse med förslag till beräkning av medelsbehoven för sjökarteverket under år 1916 hemställde chefen för verket om uppförande å ordinarie staten för den civila personalen vid verket sistnämnda år av en assistent, en kartograf och en redogörare.

Till stöd för denna framställning anförde kartverkschefen huvudsakligen att, sedan dåvarande staten för den civila personalen fastställts att gälla från och med år 1913, förhållandena i fråga om tillgång å högre kvalificerade arbetskrafter utvecklats i en för kartverkets drift ogynnsam riktning. Allt under det omfattningen av kartverkets arbeten och sålunda också behovet av övervakande under senare år vuxit, hade det blivit alltmera vanligt, att till tjänstgöring vid kartverkets byråarbeten avsedda officerare av Kungl. Maj:ts tagits i anspråk för kommenderingar utom sjökarteverket. Därjämte hade tillgången under senare år på kartografiskt utbildade officerare icke varit sådan att, såsom förut varit fallet, någon officer kunnat avses för tjänstgöring vid verket hela året om. Och enär dessutom en civil tjänsteman, som förut funnits att tillgå såsom biträde vid ledning av kartverkets arbeten, efter iråkad sjukdom avgått från kartverkets tjänst utan att kunna anses fullt ersatt med någon av de civila tjänstemännen, befunno sig kartverkschefen dåmera i ett synnerligen ogynnsamt läge med hänsyn till möjligheten att övervaka byråarbetena, särskilt under sommartiden. Vid sjökarteverket inträffade dåmera ofta perioder, då chefen nödgades uppehålla verksamheten med otillräcklig kompetent personal. Och den meningen syntes knappast kunna upprätthållas, att tillräcklig erfarenhet icke skulle hava vunnits därom, att organisationen av kartverkets personal behövde stärkas.

Såsom begynnelseavlönning för assistenten och kartografen föreslog kartverkschefen, för assistenten 6,400 kronor, därav 4,000 kronor lön och 2,400 kronor tjänstgöringspenningar, och för kartografen 3,000 kronor, därav 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, vartill skulle komma för assistenten ett ålderstillägg å 600 kronor och för kartografen fyra ålderstillägg, vart och ett å 500 kronor.

Vidare erinrade chefen för sjökarteverket, att i den av 1912 års riksdag godkända staten för den civila personalen vid kartverket hade i den summa, som anvisats till arvoden åt extra personal, gratifikationerna m. m., inräknats ett belopp av 2,500 kronor såsom arvode till en bokförare. Löneregleringskommittén hade i betänkande den 14 december 1911 angående sjökarteverket anført rörande denna tjänst, hurusom det tilläventyrs kunde, ej utan fog, ifrågasättas att vid sjökarteverket inrätta en ordinarie befattning för utförande av en bokförares göromål, men att det i avvaktan på ytterligare erfarenhet vore lämpligast, att de göromål, som vore avsedda att överlätas på bokföraren, tillsvidare bestredes av extra arbetskraft.

Den tilländalupna tiden — anförde kartverkschefen vidare — hade för honom varit tillräcklig för att kunna överblicka och bedöma det ar-

bete, som av sistnämnda befattningshavare utförts, och hade därvid be-
fästats uppfattningen om behövligheten av en sådan tjänst samt lämp-
ligheten av att den vore inrättad på huvudsakligen dåvarande sätt.
Chefen föreslog därför, att jämväl bokförarbefattningen, vars innehavare
riktigare borde betecknas såsom redogörare, måtte uppföras på ordinarie
stat. Det syntes lämpligt, att redogörarens avlöning bestämdes till samma
belopp, som utginge till ritare och gravörer, eller till en begynnelseav-
löning å 2,400 kronor samt därtill fyra ålderstillägg, vart och ett å 400
kronor.

Därest omförmälda befattningar med avlöningsförmåner å tillhopa
11,800 kronor uppfördes å stat, skulle å andra sidan anvisningen i sta-
ten till arvoden åt extra personal, gratifikationer m. m. kunna minska
från 12,800 kronor till 11,200 kronor, vadan det bestämda anslaget till
avlöning enligt kartverkschefens förslag skulle beräknas för år 1916 med
förhöjning av 10,200 kronor från 47,800 kronor till 58,000 kronor.

Yttrande den
7 november
1914 av kom-
missionen för
de allmänna
kartarbetena.

Kommissionen för de allmänna kartarbetena har i den 7 november
1914 avgivet yttrande, beträffande förslaget angående inrättande av om-
förmälda befattningar vid sjökarteverket, visserligen funnit sig böra in-
stämna i vad kartverkschefen anfört angående det oavvisliga behovet
för sjökarteverket av personalfrågans ordnande på ett för arbetena be-
tryggande sätt, men däremot icke funnit sig övertygad om lämpligheten
av den lösning av frågan, kartverkschefen föreslagit. För en så genom-
gripande förändring i den nyligen för sjökarteverket fastställda organisa-
tionen ansåg kommissionen den utredning av frågan kartverkschefen
förebragt i vissa hänseenden ofullständig, i det att densamma uteslutande
behandlats såsom en sjökarteverkets inre organisationsfråga. Kommissionen
saknade därför tillfälle att överblicka frågans sammanhang med personal-
frågan inom marinen eller den beslutade nya reservstaten inom den-
samma. På grund därav ansåg kommissionen sig ej kunna tillstyrka
bifall till ifrågavarande förslag. Men övertygad som kommissionen vore
om nödvändigheten av att personalfrågan vid sjökarteverket betryggande
ordnades, ville kommissionen framhålla vikten av en skyndsamt utredning
av densamma samt anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, till dess frågan
hunnit ordnas, till sjökarteverkets förfogande ställa erforderligt anslag
för anskaffning av nödiga arbetskrafter, som utöver från flottan kom-
menderade officerare erfordrades för ett lämpligt bedrivande av sjökarte-
verkets arbeten.

Chefen för sjökartverket har därefter inkommit med en skrivelse av den 18 november 1914, däri han, med avseende å kommissionens hemställan om vidare utredning, anförde att, därest det kunde ordnas så, att kartverkschefen finge medel att på extra stat anställa två kartografer, eventuellt en kartograf (assistent) och en aspirant, i underförstådd mening att desamma skulle framdeles övergå på ordinarie stat, anordningen icke mötte hinder från kartverkets sida.

Skrivelse den 18 november 1914 från chefen för sjökartverket.

Vid föredragning den 14 januari 1915 inför Kungl. Maj:t av sjökartverkets anslagsbehov för år 1916 uttalade föredragande departementschefen, att han beträffande de ifrågasatta ändringarna i sjökartverkets organisation delade den uppfattning, som kommit till uttryck i kommissionens för de allmänna kartarbetena berörda yttrande, nämligen att vid denna frågas lösning dess lämpliga sammanhang med personalfrågan inom marinen och därvid särskilt med den beslutade nya reservstaten vid marinen icke borde lämnas ur sikte. Han förklarade sig därför icke beredd att förorda kartverkschefens förslag till uppförande av de ifrågasatta assistent- och kartografbeställningarna å stat. Då sålunda frågan om förstärkning av arbetskrafterna vid sjökartverket enligt departementschefens mening borde göras till föremål för vidare utredning enligt antydda riktlinjer, ansåg departementschefen ej heller, att för det dåvarande nya befattningshavare vid sjökartverket borde uppföras å extra stat. Vad vidare beträffade förslaget att överflytta bokföraren vid sjökartverket å ordinarie stat, ansåg departementschefen, att även därmed lämpligen borde anstå, till dess större klarhet vunnits i fråga om ovan berörda organisationsfrågor.

Yttrande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1915 av chefen för sjöförsvarsdepartementet.

Någon framställning i ämnet blev ej heller avlåten till 1915 års riksdag.

I förutnämnda skrivelse den 5 november 1915 återupptog chefen för sjökartverket den förut väckta frågan om inrättande av nya civila beställningar för en assistent, en kartograf och en redogörare.

Skrivelse den 5 november 1915 från chefen för sjökartverket.

Kartverkschefen hade — yttrade han — i sina tidigare skrivelser i ämnet, med erkännande att sjökartverkets nuvarande organisation vore relativt nyligen genomförd, sökt förklara, att det inträdda behovet av personalökning grundade sig på erfarenheter och förhållanden, som icke varit kända eller kunnat förutses, då planen till den nya organisationen för kartverket under hösten 1909 utarbetades, i det att det senare visat sig, att sjökartverket icke kunde påräkna att få sitt tjänstemannabehov under alla förhållanden fyllt vare sig kvantitativt eller kvalitativt genom

kommendering av officerare från flottan på samma sätt som förr varit brukligt. I sådant hänseende ville kartverkschefen endast erinra, att otillräckligheten med avseende på antalet kommenderade officerare icke sammanhängde med den brist, som kunde anses föranledd av den ännu fortgående mobiliseringen, utan hade börjat göra sig kännbar redan hösten 1912.

Kartverkschefen hade därjämte ingalunda fått uteslutande disponera de för kartverkets arbeten lämpligaste sjöofficerarna, utan torde det i allmänhet hava ordnats så, att kartverkschefen fått de officerare, som kunnat umbäras vid flottan.

För vintern 1915—1916 förfogade chefen för sjökartverket över, i stället för fyra, endast två officerare, varav icke någon föreslagits av kartverkschefen. Denna omständighet syntes honom i någon mån belysa, vilken ringa grad av inflytande kartverkschefen hade över tillsättandet av de tjänstemän, av vilkas understöd han vore beroende för ansvarigt fullgörande av verkets åligganden.

Kartverkschefen ansåge, att det skulle vara ett uppgivande av kartverkets intressen, om verkets chef icke sökte få antydda personalförhållanden ordnade på lämpligt sätt. Att söka ändringen endast i den riktningen, att vid kommendering av officerare till kartverket mera hänsyn än ditills toges till kartverkets behov, syntes knappast vara nog, ty, även om detta villkor tillfälligt uppfylldes, kvarstode alltid osäkerheten att kartverkschefen kunde komma att stå utan tjänstemän, om behov av officerare för flottans del skulle uppstå.

Enär chefen dessutom ansåge, att det skulle vara till fördel för kartverket såväl som för dem, som använde sig av dess publikationer, om en eller två av verkets tjänstemän vore fast anställda och uteslutande ägnade sig åt sjökarteväsendet med vad därtill hörde, bland annat även kartornas tryckning, syntes det honom fortfarande, att lösningen borde sökas i den riktningen. Sakkunskap beträffande exempelvis tryckfärger, kopparplåtar, kartpapper och reproduktionsmetoder vore främmande för sjöofficeren, vars intresse för sjökartverket nästan uteslutande vore begränsat till den nautiska sidan av arbetet, d. v. s. själva uppmätningen, för vilken en person kunde hava både intresse och fallenhet utan att äga vare sig intresse eller fallenhet för utarbetandet och utgivandet av kartor.

Att denna personalfråga skulle kunna lämpligen ordnas i samband med den beslutade nya reservstaten vid marinen, ansåg kartverkschefen mindre sannolikt. Över huvud taget syntes kunna ifrågasättas, om det kunde vara lämpligt och avsett, att statstjänsteman vore upptagen i

reservstat och sålunda uppbure statslön och vore berättigad till statspension från två håll. Givetvis förutsatte anställandet av tjänstemän efter sådana grunder ökat anslag till vikariatsersättningar. Väl skulle en anordning i samband med reservstaten innebära fördelar för marinen, men skulle icke upphäva osäkerheten i kartverkschefens dispositionsrätt till dessa tjänstemän, i det att, så länge de ansåges dugliga att tjänstgöra vid flottan, det vore att förmoda, att de för övningar och vid mobilisering bleve inkallade till tjänst därstädes och kartverkschefen befunde sig i samma läge som då vore förhållandet.

Om kartverkets organisation borde hava till huvudsyfte att inrama kartverket såsom en hjälpinstitution åt marinen, vore den antydda utvägen kanske den bästa. Ville man åter giva kartverket en organisation och tjänstemän, avpassade för dess uppgifter, vore en systemändring nödvändig, så vida man ville undvika, att frågan om några år åter komme upp.

Enligt chefens åsikt borde det vara ur alla synpunkter lämpligt, att vid kartverket funnes ett par fackmässigt utbildade och fullt rutinerade tjänstemän, som icke bleve bortkallade vid mobilisering, utan som då kunde utan avbrott fullfölja verkets arbeten, även om alla officerare bortkallades till andra plikter. Det skulle vara otidsenligt att nu söka lösningen av denna fråga i annan huvudriktning än den av kartverkschefen år 1914 föreslagna. Enligt chefens mening borde frågan icke lösas i samband med flottans reservstat på annat sätt, än att det uttalades som ett önskemål, att vissa av sjökarteverkets tjänstemän vore upptagna i reservstat vid marinen, och att i så fall avlöningen från kartverkets stat minskades med belopp, motsvarande det, vilket åtnjötes från reservstaten.

Skulle det nämligen uppställas som villkor för fast anställning i vissa befattningar vid sjökarteverket att tillhöra marinens reserv, komme detta måhända att visa sig utgöra hinder för platsernas besättande. Under förutsättning att två nya tjänster i befälsställning, nämligen för en assistent och en kartograf, inrättades, ansåge kartverkschefen, att endast en av dessa kunde, men ej nödvändigtvis måste besättas med person, tillhörande marinens reservstat. Beträffande den ifrågasatta redögörarbefattningen funne kartverkschefen det vara mindre olägligt, om innehavaren tillhörde reservstaten, ehuru det givetvis icke vore önskligt, att den, som hade att uträkna avlöningar och pensionsinnehållningar, plötsligt toges ifrån sin tjänst.

På grund av vad sålunda anförts hemställde kartverkschefen, att Kungl. Maj:t måtte förelägga 1916 års riksdag proposition om inrättande

vid sjökarteverket av tre nya tjänster, nämligen för en assistent, en kartograf och en redogörare. Därigenom skulle staten för den civila personalen vid sjökarteverket komma att ökas med 10,200 kronor.

Enär emellertid å andra sidan årliga behållningen av sjökortsförsäljningen gradvis ökats så, att den dåmera vore ungefär 11,000 kronor större än år 1910, ville det synas kartverkschefen, som om statsverket borde kunna bekosta sjökarteverket den föreslagna förbättringen i dess arbetsmöjligheter. Även marinen vunne därpå genom befrielse från tillhandahållande av ett antal officerare. I händelse av bestämmelse att någon eller några av tjänstemännen skulle vara skyldiga att ingå uti reservstat, borde anslaget till vikariatsersättningar ökas i förhållande därtill.

Kartverkschefen hemställde därjämte, att övergångsbestämmelse måtte meddelas därom att, därest den dåvarande bokföraren antoges till redogörare, han måtte för beräkning av ålderstillägg berättigas tillgodoräkna sig den tid, han redan tjänstgjort vid sjökarteverket.

I samband därmed anhöll bemälda chef, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, eventuellt genom löneredgeringskommittén, efter vilka grunder avlöning borde utgå och pensionsavgifter innehållas för statstjänsteman, som samtidigt tillhörde ordinarie stat och reservstat. Utredandet av denna fråga syntes vara av betydelse även för andra verk än sjökarteverket. Då emellertid utredandet och lösandet av detta spörsmål syntes komma att erfordra avsevärd tid, borde enligt kartverkschefens mening framläggandet av förslaget om inrättande av de nya tjänsterna icke vila i avvaktan på sagda utrednings resultat.

*Yttrande av
kommissionen
för de all-
männa kart-
arbetena.*

Kommissionen för de allmänna kartarbetena har i häröver avgivet yttrande avstyrkt de av kartverkschefen i nyssnämnda förslag gjorda framställningar angående inrättande av vissa befattningar vid sjökarteverket. Enär frågan om inrättande av dessa befattningar befunne sig i samma läge, vari den befann sig, då kommissionen den 7 november 1914 avgav sitt utlåtande över densamma, fasthöll kommissionen vad den i frågan yttrat i detta utlåtande, till vilket kommissionen hänvisade. Emellertid ville kommissionen ytterligare framhålla nödvändigheten av att personalfrågan vid sjökarteverket betryggande och skyndsamt ordnades, varför kommissionen anhöll, att den utredning av frågan, vilken kommissionen framhållit såsom synnerligen angelägen, måtte bliva verkställd så tidigt att, därest Kungl. Maj:t funne, att resultatet av densamma borde göras till föremål för riksdagens prövning, det måtte kunna framläggas redan för 1916 års riksdag.

Från detta utlåtande var chefen för sjökarteverket såsom ledamot av kommissionen av skiljaktig mening.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1916 av ifrågasvarande ärende förklarade föredragande departementschefen, att av den utav kartverkschefen lämnade framställningen syntes framgå, att särskilda åtgärder vore av nöden för att tillförsäkra sjökarteverket tillräcklig och fullt kvalificerad personal för utförande av det verket åliggande, ur såväl försvarsväsendets som sjöfartens synpunkt betydelsefulla arbetet. Kartverkschefen hade i sådant hänseende vid avgivande av sitt förslag till beräkning av utgifterna för verket under år 1917 återupptagit sin år 1914 gjorda framställning om uppförande å staten för den civila personalen vid verket av tre nya beställningar, nämligen för en assistent, en kartograf och en redogörare.

Yttrande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1916 av chefen för sjöförsvarsdepartementet.

I anslutning till sin i statsverkspropositionen till 1915 års riksdag uttalade uppfattning ansåg departementschefen emellertid, att prövningen av den sålunda ånyo väckta organisationsfrågan borde föregås av en utredning i ämnet. Vid denna utredning borde, på sätt departementschefen i samband därmed omnämnt, föreliggande spörsmåls lämpliga sammanhang med personalfrågan inom marinen och särskilt med den beslutade nya reservstaten vid marinen icke lämnas ur sikte.

Departementschefen erinrade vidare att, sedan Kungl. Maj:t dåmera den 3 december 1915 utfärdat förordning angående reservstat för marinen och den 17 i samma månad fastställt stat för denna reservstat för år 1916, tidpunkten funnits lämplig att igångsätta en sådan utredning, samt att Kungl. Maj:t den 31 december 1915 uppdragit åt chefen för marinstaben, chefen för sjökarteverket och chefen för rikets allmänna kartverk att snarast möjligt verkställa utredning rörande de ändringar i sjökarteverkets organisation, som kunde finnas nödiga för att bereda verket erforderlig tillgång på lämpliga arbetskrafter, därvid de av departementschefen nyss angivna synpunkterna borde behörigen beaktas, ävensom att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag till sådana ändringar och med de framställningar i övrigt, vartill utredningen kunde förändra. Med hänsyn därtill såge departementschefen sig givetvis förhindrad att för det dåvarande förorda kartverkschefens omförmälda förslag.

I förberörda skrivelse den 5 april 1916 hava chefen för marinstaben, chefen för sjökarteverket och chefen för rikets allmänna kartverk avlämnat den dem, på sätt ovan nämnts, anbefallda utredningen samt framlagt förslag i det med utredningen avsedda syftemålet.

I nämnda skrivelse framhölls, hurusom sjökarteverkets personal vore allt för fåtalig för att kunna fylla de krav, som måste ställas på verket från såväl marinens som den allmänna sjöfartens sida. Likaså påpekades,

Utredning och förslag den 5 april 1916 av chefen för marinstaben, chefen för sjökarteverket och chefen för rikets allmänna kartverk.

att den av kartverkschefen i ovan omnämnda skrivelse den 5 november 1915 föreslagna personalökningen kunde anses vara en minimiökning.

Angående anställandet av assistent, kartograf och redogörare hade bland förutnämnda chefer full enighet varit rådande, vad beträffade behovet av dessa platsers besättande. Vad åter beträffade kvalifikationerna härför hade åsikterna varit delade. Angående detta förhållande hänvisades till en skrivelsen bilagd reservation av chefen för rikets allmänna kartverk.

Vad först anginge *assistenten*, framhölls, hurusom det vore fördelaktigast att kunna erhålla en militär assistent, men att det å andra sidan icke borde betraktas såsom en olägenhet, om assistenten bleve civil. Svårighet skulle antagligen yppa sig att erhålla duglig personal från flottan, enär en sådan person genom antagande av assistentskap skulle gå miste om sina befordringsutsikter och sålunda behöva kompenseras med synnerligen goda löneförmåner. Likaså ansåges det komma att visa sig svårt att bland officerare å reservstat erhålla lämplig person, enär dessa i samband med inträde å reservstaten som regel torde söka annan sysselsättning än statstjänst. Såsom villkor för erhållande av assistentbefattning vid sjökarteverket borde därför ej uppställas krav på att tillhöra marinens reservstat.

Beträffande *kartografen* gjordes gällande, att denne kunde utan olägenhet vara civil, men borde hava avlagt studentexamen på reala linjen; han borde nämligen kunna biträda vid utförande av geodetiska beräkningar och eventuellt själv utföra dylika observationer och beräkningar. Enär han även komme att handleda vid sjökarteverket tjänstgörande officerare i kartritning, borde han vara en i humanistiskt avseende med dessa jämnställd person.

Vad beträffade *redogöraren*, anfördes, att denne borde vara en förråds-konstapel vid marinen (underofficer) antingen å reservstat eller i reserven. Han borde ej vara en pensionerad underofficer, enär han i så fall komme att tillträda sin befattning vid allt för framskriden ålder.

I fråga om nämnda tre befattningshavares kvarstående vid sjökarteverket vid mobilisering och under krig borde bestämmelser införas i gällande mobiliseringstabell med behörig hänsyn tagen till, att de stora krav, som från marinens sida vid dylika tillfällen komme att ställas på sjökarteverket, väl tillgodosåges.

I en skrivelsen bifogad promemoria hade chefen för sjökarteverket framlagt en utredning av det personalbehov, som borde tillförsäkras sjökarteverket, på det att verket måtte kunna fylla sitt värv. Därvid hade chefen för sjökarteverket uttalat bland annat, att det för kartverket

skulle vara en fördel, om endera av assistenten, eller kartografen tillhört flottans officerskår, men att detta dock icke vore nödvändigt. Kartverkets civila personal syntes böra, i så stor utsträckning som av behovet påkallades och omständigheterna medgäve, vid mobilisering tagas i anspråk för flottan. Men de borde icke tagas i anspråk *utom* sjökarteverket, förrän det visat sig, att de kunde där undvaras.

Berörda av chefen för sjökarteverket lämnade utredning omfattade även behovet av sjömättningsförrättare, i vilket avseende framhölls, att även detta behov vore av beskaffenhet att kräva ett ökat antal tjänstemän vid sjökarteverket. Denna tillökning vore motiverad därav, att det behov av mättningsförrättare, som från flottans officerskår beräknats årligen kunna tillföras sjökarteverket, icke motsvarat verkligheten och för framtiden icke heller komme att kunna realiseras på grund av den ökade grad av stridsberedskap, som flottan numera måste besitta, särskilt vad beträffade antalet rustade fartyg. För att kunna insätta erforderligt antal mättningsförrättare under de årligen återkommande sjömätningarna måste alltså ett avsevärt större antal civila mättningsförrättare anlitas, vilket medförde den olägenheten, att personaltillgången vid verket i betänklig grad reducerades under de tider, då sjömätningsarbeten påginge. För att tillgodose sjökarteverkets fasta arbetskrafter borde därför å staten anställas ytterligare *en manlig ritare eller gravör och ett kvinnligt biträde*.

Den av chefen för sjökarteverket föreslagna personalökningen ansåge sig förbemälda chefer alltså böra tillstyrka, liksom ock de av chefen för sjökarteverket föreslagna avlöningsförmånerna för såväl assistent, kartograf och redogörare som ritare och kvinnligt biträde. Dessa avlöningsförmåner utgjorde för:

assistenten 6,400 kronor, därav 4,000 kronor lön och 2,400 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor;

kartografen 3,000 kronor, därav 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte fyra ålderstillägg, vart och ett å 500 kronor;

redogöraren 2,400 kronor, därav 1,300 kronor lön, 800 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte fyra ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor;

manlig ritare eller gravör 2,400 kronor, därav 1,300 kronor lön, 800 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte fyra ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor; samt

kvinnligt biträde (av andra graden) 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, jämte två ålderstillägg å vardera 200 kronor.

Vad särskilt anginge den föreslagna assistenten, framhöllo cheferna, att vid rikets allmänna kartverk funnes en tjänsteman, arbetschefen vid ekonomiska avdelningen, vars verksamhet kunde anses utgöra en motsvarighet till den ifrågasatta assistentens vid sjökarteverket. Denne arbetschef uppbyure en begynnelseavlövning av 6,400 kronor och kunde därutöver erhålla en löneförhöjning av 600 kronor, alltså i allt 7,000 kronor. Cheferna ansåge vara rättvist, att assistenten vid sjökarteverket komme i åtnjutande av avlöning till samma belopp, dock med annan fördelning i lön och tjänstgöringspenningar.

Avlöningen till kartografbefattningen syntes dem böra sättas lika med den, som utginge till kartograf vid rikets allmänna kartverk, eller till det belopp, vilket av chefen föreslagits.

Bemålde chefer hemställde på grund härav om proposition till riksdagen därom,

att sjökarteverkets stat måtte ökas med

1 assistent,

1 kartograf,

1 redogörare,

1 ritare eller gravör samt

1 kvinnligt biträde;

att för besättande av assistent-, kartograf- och redogörarbefattningarna anslaget för sjökarteverkets stat måtte ökas med 10,200 kronor;

att för personalens ökning med en ritare och ett kvinnligt biträde anslaget för sjökarteverkets stat måtte ökas med ytterligare 4,800 kronor, varav 800 kronor å anvisningen till arvoden åt extra personal m. m., varigenom sjökarteverkets avlöningsanslag skulle ökas med i allt 15,000 kronor;

att såsom villkor för erhållande av assistent-, kartograf- eller redogörarbefattning skulle fordras:

för assistent att helst vara officer vid marinen å stat, reservstat eller i reserven, dock utan särskild fordran på att tillhöra marinens reservstat, eller, i den händelse han vore civil, att hava avlagt antingen filosofisk examen i likhet med vad som fordrades för anställning som aktuarie vid sjökarteverket, dock att överbetyget i astronomi eller matematik kunde ersättas av betyg i geografi eller geologi, eller ock lantmäteriexamen samt att hava deltagit i tre somrars sjömättningsarbeten,

för kartograf att hava avlagt studentexamen på reala linjen med företräde för den, som därjämte avlagt sådant examensprov, som fordrades för anställande såsom assistent eller aktuarie, samt att hava deltagit i tre somrars sjömättningsarbeten, och

för redogörare att vara förrådskonstapel vid marinen eller dess reserv;

samt att, på det ovannämnda befattningar måtte kunna tillsättas redan år 1916, om så visade sig utförbart, chefen för sjökartverket måtte bemyndigas att för dylikt ändamål disponera erforderligt belopp av behållning, som uppkommit å medel, anvisade till »allmänna utgifter» och vari inginge även behållning av sjökortsförsäljningen.

I ovanberörda vid chefernas skrivelse fogade reservation anförde chefen för rikets allmänna kartverk följande.

*Särskild
mening av
chefen för
rikets all-
männa
kartverk.*

I nämnda skrivelse hade rörande den föreslagna assistentbefattningen uttalats, att fördelaktigast vore, om densamma innehades av en militär, medan om befattningens innehavande av civil person sades, att detta ej borde betraktas som en olägenhet. Sammanställdes dessa båda omdömen, vore otvivelaktigt, att motiveringen förordade en militär, men hade det därur framgångna förslaget blivit: militär eller civil. Reservantens åsikt vore, att assistentbefattningen borde innehavas av en sjöofficer.

Reservanten grundade sin mening därpå, att under överläggningarna tydligt framgått, att den föreslagna assistenten i praktiken komme att bliva chefens närmaste man och, vid förfall för denne, i regeln hans ställföreträdare. Med hänsyn därtill att sjökartverkets arbeten i synnerligen vidsträckt grad toges i anspråk vid marinens användande och att — såsom i skrivelsen betonades — vid mobilisering stora krav komme att ställas på sjökartverket från marinens sida, hade chefsposten besatts med en sjöofficer. Av samma skäl syntes nödvändigt, att chefens närmaste man eller eventuella ställföreträdare vore sjöofficer, väl förtrogen med de praktiska fordringarna på sjökort, fullt tjänliga för flottans behov. En person, lämplig att företräda dylika intressen, syntes ock kompetent att tillvarataga den merkantila sjöfartens krav; men ansåge reservanten vanskligt att åt en filosofie magister, filosofie kandidat eller lantmätare, även om han förvärvat de tekniska sjömätningssärdigheterna, anförtro uppdrag, som enligt reservantens mening hade ej ringa militär betydelse och i vissa fall krävde sjömilitära kunskaper, som endast en officer vid flottan kunde anses äga. Av denna anledning ansåge reservanten, att civil person ej borde kunna anställas såsom assistent.

Då i skrivelsen förmenades, att det torde möta svårigheter att till assistent erhålla officer, enär dylik torde avskräckas från att i förutnämnda egenskap inträda i verket av den eventualiteten, att hans be-

fordringsmöjligheter avklippes, syntes sådan farhåga kunna hävas däri-
genom att militär assistent, väl avlönad på kartverkets stat, kvarstode
såsom lönlös kapten eller kommandörkapten av 2:a graden i flottan, med
möjlighet att efter vunnet återinträde på stat alltfört kunna avancera.

*Skrivelse
den 31 augusti
1917 från
chefen för sjö-
kartverket.*

Med förenämnda skrivelse den 31 augusti 1917 har chefen för sjö-
kartverket överlämnat förslag till beräkning av utgifterna för verket
år 1919.

I nämnda förslag erinrade kartverkschefen om innehållet av ovan-
berörda den 5 april 1916 avgivna utredning angående behovet av nya
tjänster vid sjökartverket samt att enligt denna utredning — huvud-
sakligen såsom följd av att sjökartverket icke kunde i samma ut-
sträckning som förr påräkna officerare från flottan såsom tjänstemän
eller sjömättningsförrättare — vid sjökartverket förefunnos behov av
fem nya tjänster, nämligen för en assistent, en kartograf, en redogörare,
en ritare (eller gravör) och ett kvinnligt biträde. Kartverkschefen hem-
ställde, att denna fråga måtte föreläggas 1918 års riksdag.

Vid framförande av detta krav erinrade han vidare, att sjökarte-
verket alltsedan hösten 1912 icke förfogat över det antal officerare från
flottan, som beräknats behövligen för behörigt besörjande av verkets
byråarbeten. De som tjänstgjort hade varit för fåtaliga och ej alltid
de ur tjänstens synpunkt lämpligaste, och hade en del arbete därför måst
utföras av tillfälligt anställda civila tjänstemän. Arbetsuppgifterna och
tillgången till väl skolade arbetskrafter hade sålunda icke stått i väl
avvägt inbördes förhållande, varav beklagligen följt, att det under de
gångna fem åren icke varit möjligt att upprätthålla någon fullt genom-
förd organisation i arbetet. Helt visst vore det önskvärt, att detta till-
stånd snarast komme att avlösas av mera ordnade förhållanden, och skulle
ett betydelsefullt steg i den riktningen uttagas genom beslut om sådan
personalökning, som enligt ovanberörda utredning ansetts behövligen.

I berörda skrivelse erinrade kartverkschefen ock, att sjökartverket
icke genom sin organisation vore inriktat på handläggning av kansli-
göromål och att chefen ej heller förfogade över fast anställd befäls-
personal, tjänstgörande vid byråarbetena hela året om, varav följderna
bleve, att kartverkschefen måste själv handlägga alla sådana ärenden
och utredningar.

Vid skrivelsen var jämväl fogat ett förslag till stat för den civila
personalen vid sjökartverket, avsett att tillämpas från och med år 1919.

Sedan de den 4 juli 1910 tillkallade sakkunniga för utredning rörande förenkling av marinens redovisningsväsende med skrivelse den 10 november 1915 framlagt förslag till ändringar i sättet för medelsredovisningen vid sjökarteverket, har chefen för nämnda verk, som anmodats att yttra sig över sagda förslag, i skrivelse den 18 november 1915 — under förutsättning att det föreslagna bokföringssättets tillämpande vore önskligt i syfte att uniformera marinens redovisningsväsende — ansett sig kunna tillstyrka dess antagande för sjökarteverket.

*Yttrande
den 18 november 1915 av
chefen för sjökarteverket
i anledning
av förslag till
ändringar
i sättet för
medelsredovisningen vid
verket.*

Kartverkschefen erinrade därvid, att den föreslagna förändringen icke berörde frågan om räkenskapernas revision. Emellertid hade det vid flera tillfällen syntts kartverkschefen lämpligt, att räkenskaperna från sjömätningarfartygen underkastades någon kontroll vid sjökarteverket, där man torde vara bäst i tillfälle att bedöma befogenheten av vissa åtgärder. Något förslag i sådan riktning hade kartverkschefen icke avgivit och vore ej heller beredd att då avgiva, emedan han ansåge, att ett sådant steg icke borde uttagas, förr än redovisningen vid sjökarteverket bleve lagd i händerna på en därför ansvarig tjänsteman på stat. Det vore nämligen att märka, att vid sjökarteverket chefen själv vore redogörare, fast med biträde av en bokförare på extra stat.

Då det syntes vara oundvikligt, att varje förenkling eller förbättring av redovisningsväsendet jämte alla sina förtjänster medförde ökning i arbetets omfattning och sålunda i detta fall för chefen en ökning av ansvaret inom ett område, som för honom vore jämförelsevis främmande, ville kartverkschefen erinra om sitt förslag till lösning av den sedan flera år svävande frågan om anställande vid kartverket av en ansvarig redogörare samt anhålla, att denna fråga måtte upptagas till avgörande behandling, innan eller åtminstone samtidigt med att nytt bokförings-system genomfördes.

I sitt förenämnda, den 24 november 1917 avgivna utlåtande i detta ärende har lönereglerngskommittén anfört följande.

Enligt den organisation, som sjökarteverket sedan gammalt haft och vilken i huvudsak lämnades oförändrad vid genomförande av den utav 1912 års riksdag godkända löneregleringen för den civila personalen vid nämnda kartverk, vore detta för utförande av mera maktpåliggande sjömätnings- och byråarbeten i väsentlig mån hänvisat till biträde av officerare och underofficerare vid flottan.

På sätt av den ovan lämnade redogörelsen framginge, hade detta medfört åtskilliga olägenheter för ett ändamålsenligt bedrivande av verkets arbeten, och redan kort efter det den nya staten blivit godkänd

*Lönereglerngskommitténs
utlåtande
den 24 november 1917.*

hade kartverkschefen sett sig nödsakad göra framställning om personalfrågans ordnande på ett för arbetena mera betryggande sätt.

Behovet av en personalökning vid verket, vilket redan år 1913 gjordes gällande från kartverkschefens sida, grundade sig, efter vad kartverkschefen i skrivelse den 5 november 1915 framhållit, på erfarenheter och förhållanden, som icke varit kända eller kunnat förutses, då planen till den nya organisationen utarbetades.

Att frågan, oaktat det av vederbörande myndigheter vitsordade behovet av dess snara ordnande, dock blivit uppskjuten, hade berott på det samband, vari den ställts med personalfrågan inom marinen, enkanterligen frågan om den nya reservstatsinstitutionen inom densamma.

Vid uppgörandet av det förslag, som nu föreläge och över vilket kommittén hade att avgiva utlåtande, hade nämnda samband tagits i beaktande; särskilt vore i detta hänseende att märka, hurusom beträffande vissa av de föreslagna nya befattningarna inom sjökarteverket blivande innehavare av desamma skulle enligt förslaget kunna tillhöra marinens reservstat. Enligt vad som uttryckligen framhållits, borde dock bestämmelser införas i gällande mobiliseringstabell, vilka toge behörig hänsyn till, att de stora krav, som från marinens sida i händelse av mobilisering eller krig komme att ställas på sjökarteverket, väl tillgodosåges. Kartverkschefen uttryckte i sin ovanberörda promemoria samma förhållande så, att till kartverkets civila personal hörande tjänst innehavare icke borde tagas i anspråk *utom* sjökarteverket förr än det visat sig, att de kunde där undvaras.

Behovet av ökade arbetskrafter vid sjökarteverket hade som syntes i väsentlig mån betingats av brist på tillgång på officerare. Att under sådana förhållanden vid besättande av en eller flera av de föreslagna nya befattningarna uppställa den fordran, att vederbörande befattningshavare skulle tillhöra marinens reservstat, funne kommittén ej vara ägnat att trygga verkets ställning och bringa konsolidering och planmässighet i dess arbeten.

För kommittén tedde sig saken så, att det måste ur sjökarteverkets egen synpunkt sett vara att betrakta som en fördel, därest de nya befattningarna kunde besättas med personer, beträffande vilka det ej behövde riskeras, att de vid mobilisering borttoges från verket; skulle nämligen sådant kunna ske, bleve, såsom ock kartverkschefen framhållit, värdet av organisationsförbättringen högst väsentligt reducerat.

I övrigt ville kommittén erinra, att frågan om möjligheten för en befattningshavare å marinens reservstat att innehava civil befattning vid

sjökarteverket vore beroende å det stora spörsmålet, huruvida det i ett flertal författningar angående avlöningsvillkor förekommande stadgandet om förbud mot förening av tjänster lämpligen borde ändras till förmån för dem, som innehade beställning å reservstat vid armén eller marinen. Genom nådig remiss den 28 april 1916 hade åt kommittén uppdragits att avgiva utlåtande med anledning av nämnda spörsmål. Mängden av andra ärenden hade emellertid hittills hindrat kommittén att sysselsätta sig med detta spörsmål.

Enligt det föreliggande förslaget skulle å ordinarie stat för den civila personalen vid sjökarteverket uppföras fem nya befattningar.

Vad först beträffade den föreslagna *assistenten*, förutsatte förslaget, att han helst skulle vara officer vid marinen å stat, reservstat eller i reserven, dock utan särskild fordran på att tillhöra marinens reservstat, eller, för den händelse han vore civil, att han skulle hava avlagt på visst sätt kvalificerad filosofisk examen eller ock lantmäteriexamen samt hava deltagit i tre somrars sjömättningsarbeten.

Hans ställning i förhållande till chefen skulle i korthet vara sådan, som framginge av följande av kartverkschefen i förutnämnda promemoria framlagda förslag: »Vid förfall för chefen att utöva befattningen övertages densamma av vid kartverket tjänstgörande officer av regementsofficers grad, eller, om sådan officer icke tjänstgör, av assistenten.»

Dennes huvudsakliga ämbetsåligganden skulle bestå i redaktion av allmänna sjökort, tillsyn över deras tryckning och årliga rättande, inläggning av mätningsresultat i original samt tillsyn över byrå- och tryckeriinventarier samt materialier. Därest äldste vid verket tjänstgörande officer ej vore regementsofficer, skulle till assistentens åligganden dessutom komma utövande av allmän tillsyn och ledning över byråarbetena under chefen, utförande av särskilda uppdrag och utredningar samt utarbetande och årlig komplettering av seglingsbeskrivningar.

I fråga om assistentens avlöningsförmåner hade föreslagits, att avlöningen skulle, i likhet med vad som gällde för arbetschefen å avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartearbeten vid rikets allmänna kartverk, bestämmas till 6,400 kronor, vartill skulle kunna komma ett ålderstillägg å 600 kronor. Dock hade — i motsats till vad förhållandet vore beträffande nämnde arbetschef, för vilken ifrågavarande avlöning vore uppdelad i lön 4,400 kronor och tjänstgöringspenningar 2,000 kronor — avlöningen för assistenten vid sjökarteverket föreslagits bära uppdelas i lön 4,000 kronor och tjänstgöringspenningar 2,400 kronor, varjämte av ålderstillägget 400 kronor skulle utgöra lön och 200 kronor tjänstgöringspenningar.

Enligt kommitténs mening syntes arbetschefsbefattningen vid rikets allmänna kartverk icke erbjuda full motsvarighet med den föreslagna assistenttjänsten vid sjökarteverket. Det borde nämligen erinras, hurusom de vid rikets allmänna kartverk förekommande arbetena utfördes på tre särskilda avdelningar, nämligen den geodetiska avdelningen, den topografiska avdelningen samt avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten. Den förstnämnda eller geodetiska avdelningen förestodes av professorn vid generalstaben, den topografiska avdelningen lydde närmast under avdelningschefen vid generalstabens topografiska avdelning, vilken tillika vore chef för rikets allmänna kartverk, och ledningen av arbetena å den ekonomiska avdelningen handhades av ifrågavarande arbetschef.

Denne sistnämnde hade i sin egenskap av chef för en avdelning av allmänna kartverket en något annan tjänsteställning än den, som skulle tillkomma den föreslagne assistenten vid sjökarteverket. Denne skulle nämligen vara »assistent» till chefen och i vissa fall hans närmaste man. Med hänsyn härtill kunde kommittén ej finna en jämställdhet i avlöningshänseende av ifrågavarande två befattningshavare vara av de faktiska förhållandena motiverad.

I betraktande av såväl den föreslagna organisationen för sjökarteverket som dess — i jämförelse med rikets allmänna kartverk — relativt fåtaliga personal ansåge kommittén tillfyllest, därest den ifrågavarande assistenten i avlöningshänseende (och jämväl i fråga om semesterförmån) likställdes med andra gradens tjänsteman i centralt ämbetsverk och sålunda erhöle en avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 400 kronor ortstillägg, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen å 500 kronor. Högsta pensionsunderlaget skulle följaktligen bliva 4,600 kronor, i följd varav, vid bifall till kommitténs förslag, den eventualiteten skulle förebyggas, att assistentens pension komme att överstiga kartverkschefens, därest denne vore officer av kommandörs grad.

Det föreliggande förslaget uppställde vidare vissa kompetensvillkor för ifrågavarande befattningshavare. I detta avseende ville kommittén, vad anginge den teoretiska kompetensen, uttala den bestämda uppfattningen, att vid utfärdande av ny instruktion för sjökarteverket eller ändring av den nuvarande sådana bestämmelser borde meddelas, som innebure en garanti för att kompetensvillkoren för denne tjänst innehavare ej under några förhållanden bleve lägre än vad nu vore stadgat i fråga om aktuarien vid sjökarteverket, vare sig sagda kompetensvillkor vore genom vederbörliga examina eller på annat fullt tillfredsställande sätt ådagalagda.

Därest kommitténs förslag beträffande avlöningsförmåner åt nu omförmälda nya befattningshavare vid sjökarteverket vunno gillande, syntes fog föreligga att utbyta den föreslagna benämningen assistent mot förslagsvis »förste aktuarie». En sådan ändring av benämningen syntes även motiverad med hänsyn till den ställning, tjänstinnehavaren i fråga enligt förslaget skulle komma att intaga inom verket. Det finge härvidlag jämväl erinras, att inom icke-militära områden av statstjänsten benämningen »assistent» åtminstone i regel vore given åt extra befattningshavare.

Kommittén hade vid bedömande av spørsmålet om den ifrågavarande befattningshavarens avlöningsförmåner utgått från den förutsättningen, att befattningen skulle vara civil. Skulle det åter anses lämpligt att till befattningen förordna officer å stat eller å reservstat, torde böra, i överensstämmelse med vad beträffande omförmälda arbetscheffbefattning vid rikets allmänna kartverk vore fastställt, i staten för sjökarteverket införas en bestämmelse av det innehåll, att den i staten upptagna avlöningen till förste aktuarien utginge endast under förutsättning, att befattningshavaren icke vore militär i aktiv tjänst eller å reservstat, i vilket fall han endast ägde uppbära arvode till belopp, som kunde varda medgivet, allteftersom han vore militär i aktiv tjänst eller å reservstat.

Vidkommande därefter den föreslagna *kartografbefattningen*, förutsatte förslaget, att densamma skulle besättas med civil innehavare. Som kompetensfordringar uppställdes att hava avlagt studentexamen å reallinjen, varjämte företräde skulle givas åt den, vilken dessutom avlagt sådant examensprov, som fordrades för anställande såsom assistent (enligt kommittén: förste aktuarie) eller aktuarie, samt att hava deltagit i tre somrars sjömättningsarbeten. Kartograf-tjänsten skulle i avlöningshänseende likställas med kartografbefattningarna vid rikets allmänna kartverk. Innehavarna av sistnämnda befattningar åtnjöte för närvarande en begynnelseavlöning av 3,000 kronor, vartill kunde komma fyra ålders-tillägg å 500 kronor; slutavlöningen uppginge följaktligen till 5,000 kronor.

Kommittén ville emellertid erinra, att kommittén i utlåtande den 6 november 1917 förordat, att kartograferna vid rikets allmänna kartverk måtte i fråga om ordinarie avlöningsförmåner å stat jämnställas med första gradens tjänstemän i centrala ämbetsverk och följaktligen komma i åtnjutande av en avlöning av 4,000 kronor, därav 2,200 kronor lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor.

Beträffande de föreslagna kompetensfordringarna för ifrågavarande kartografbefattning vid sjökarteverket hade kommittén ej kunnat undgå att finna minimifordran för låg. Kommittén ansåge önskligt, att på innehavare av denna tjänst måtte komma att i teoretiskt avseende ställas krav motsvarande dem, som gällde i fråga om kartografbefattningarna vid rikets allmänna kartverk, och kommittén trodde sig kunna antaga, att bestämmelser i denna riktning komme att intagas i den för sjökarteverket gällande instruktion.

Vad anginge avlöningsförmånerna ansåge kommittén skäligt, att den föreslagna kartografen vid sjökarteverket erhöle enahanda förmåner som motsvarande befattningshavare vid rikets allmänna kartverk, och ville kommittén följaktligen förorda, att han bleve jämnställd i avlöningshänseende med första gradens tjänstemän i centrala ämbetsverk.

Det föreliggande förslaget innebure vidare en ökning av det å stat uppförda antalet *manliga ritare eller gravörer* från nuvarande 11 till 12. I fråga om upptagande å ordinarie stat av ytterligare en dylik befattning hade kommittén intet att erinra.

Vad anginge avlöningsförmånerna till dessa tjänstinnehavare, ville kommittén erinra, hurusom för närvarande manlig ritare eller gravör vid sjökarteverket åtnjöte en avlöning av 2,400 kronor, därav 1,300 kronor lön, 800 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill kunde komma fyra ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor. Av varje ålderstillägg utgjorde 300 kronor lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar. Enahanda avlöning utginge jämväl för närvarande till ritare och gravör vid rikets allmänna kartverk.

Någon ändring i avlöningen för ritare eller gravör vid sjökarteverket hade från kartverkschefens sida icke ifrågasatts. Kommittén ville emellertid erinra, hurusom kommittén i ovanberörda utlåtande den 6 november 1917 förordat, att manlig ritare och gravör vid rikets allmänna kartverk måtte erhålla en avlöning av 3,000 kronor, därav 1,700 kronor lön, 1,000 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor.

Det syntes kommittén billigt, att motsvarande befattningshavare vid sjökarteverket, vilka tillförene ansetts bära vara likställda med ritare och gravörer vid rikets allmänna kartverk, ävenledes komme i åtnjutande av samma avlöningsförmåner, som kommittén för sistnämnda befattningshavare i berörda utlåtande förordat.

Behovet för sjökarteverket av en särskild *redogörare* eller bokförare hade sedan länge varit erkänt, och särskilt arvode till en sådan befatt-

ningshavare hade också sedan åtskilliga år utgått av det å ordinarie stat uppfördå anslaget till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravörelever samt vikariatsersättningar.

Enligt det föreliggande förslaget skulle såsom villkor för erhållande av redogörarbefattningen fordras att vara förrådskonstapel vid marinen eller dess reserv. I förberörda, av kartverkschefen utarbetade promemoria hade föreslagits, att för anställande såsom redogörare skulle erfordras styrkt förmåga att självständigt föra enklare räkenskap, varvid såsom grundfordran kunde uppställas kompetens för förrådskonstapelstjänst vid flottan.

Den föreslagna redogörarbefattningen skulle vidare, efter vad som föreslagits, i avlöningshänseende likställas med de vid sjökartverket förefintliga ritar- eller gravörtjänsterna.

Kommittén funne kravet på ifrågavarande befattnings uppförande å ordinarie stat skäligt och ansåge sig i fråga om kompetensfordringar böra förorda vad kartverkschefen i detta hänseende föreslagit.

Mot den föreslagna jämnställdheten i avlöningshänseende med ritare eller gravör hade kommittén intet att erinra och ville följaktligen förorda, att ifrågavarande redogörare jämväl måtte komma i åtnjutande av de förbättrade avlöningsförmåner, som kommittén i det föregående för ritare eller gravör föreslagit.

Å det av kartverkschefen framlagda statförslaget vore vidare uppförd ytterligare en *kvinnlig biträdesbefattning* av andra graden utöver den befattning av samma grad, som för närvarande funnes vid verket.

Kommittén hade intet att erinra mot förslaget i denna del.

Det borde i detta sammanhang uppmärksammas, att jämte nyssnämnda redan befintliga kvinnliga biträdesbefattning av andra graden vore å ordinarie stat uppförd en sådan befattning även av första graden. Någon löneroglering för de kvinnliga befattningshavarna hade i de i ärendet föreliggande handlingarna icke blivit ifrågasatt.

Beträffande avlöningsförmåner för kvinnliga biträden ville kommittén emellertid erinra, hurusom 1917 års riksdag i två särskilda skrivelser, nämligen dels angående omorganisation av fögderiförvaltningen och löneroglering för tjänstemännen därstädes m. m. och dels angående reglering av löneförhållandena m. m. vid statsdepartementen, givit uttryck åt den uppfattningen, att avlöningsförmånerna för skrivbiträden av första (lägsta) lönegraden syntes vara så knappt tillmätta, att någon förhöjning av dem vore påkallad, men att, då frågan härom syntes böra behandlas i ett sammanhang för statsförvaltningen i dess helhet, riksdagen ansett sig ej då böra vidtaga ändring av nuvarande avlöningsförmåner.

Skulle, såsom ock kommittén för sin del funne lämpligt, en reglering av avlöningsförhållandena för kvinnliga biträden av lägsta graden sålunda komma till stånd, torde en sådan enligt kommitténs mening otvivelaktigt komma att utöva inverkan på de avlöningsbelopp, som nu vore fastställda för kvinnliga biträden av andra och tredje graden.

Enär vid sjökarteverket jämväl finnes å stat uppförd en vaktmästare, ville kommittén erinra att, i anledning av särskild nådig remiss, kommittén komme att avgiva betänkande i fråga om reglering av avlöningsförhållandena för vaktmästare hos centrala ämbetsverk m. fl. statsmyndigheter och med dessa vaktmästare jämförliga befattningshavare.

Å staten för den civila personalen vid sjökarteverket vore för närvarande uppfört ett anslag å 12,800 kronor till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravörelever samt vikariatsersättningar. Nämda anslag vore å det av kartverkschefen framlagda statförslaget uppfört med 12,000 kronor.

Enligt kartverkschefens beräkning skulle i sistnämnda belopp ingå, bland annat, 200 kronor till bestridande av ökade kostnader för vikariatsersättningar i händelse av uppförande å staten av ytterligare en ritare och ett kvinnligt biträde. Skulle kommitténs förslag i fråga om uppförande å stat av nya befattningar ävensom beträffande reglering av avlöningsförhållandena för vissa tjänst innehavare vinna gillande, skulle merkostnaden för vikariatsersättningar ställa sig högre än kartverkschefen beräknat, och hade kommittén med hänsyn härtill ansett, att ifrågavarande anslag borde till sitt belopp bibehållas oförändrat vid dess nuvarande storlek eller alltså 12,800 kronor.

För ritar- eller gravörbefattningarna skulle enligt kommitténs förslag en löner reglering komma till stånd. Beträffande frågan om rätt för de nuvarande innehavarna av dessa befattningar att för erhållande av ålders tillägg tillgodoräkna sig tjänstetid före ikraftträdandet av eventuell förändring i lönestaten vore att uppmärksamma, hurusom, därest ej sådan rätt i lämplig omfattning medgäves, den förordade löner regleringen komme att i vissa fall föranleda löneminskning.

Vid prövning av denna fråga hade kommittén ansett sig böra förorda ett medgivande, att manlig ritare eller gravör, som vid tidpunkten för ikraftträdandet av nu avsedda förändringar i lönestaten ägde mer än fem för ålderstillägg beräkneliga tjänstår, finge för erhållande av ålderstillägg till lönen tillgodoräknas dessa, i vad de till antalet överstege fem.

Vad kommittén förordat dels beträffande uppförande å stat av en förste aktuarie, en kartograf, en manlig ritare eller gravör, en redogörare och ett kvinnligt biträde av andra graden, dels i fråga om avlöningsförmåner för manliga ritare eller gravörer skulle föranleda en ökning av det i avlöningsstaten för den civila personalen vid sjökarteverket uppförda bestämda anslaget med 24,000 kronor.

Beträffande det i samma stat uppförda förslagsanslaget till ålders-tillägg finge erinras, hurusom å ena sidan en minskning av detsamma torde kunna tänkas med hänsyn till det antal ålderstillägg, som av kommittén förordats för manliga ritare eller gravörer — 3 i stället för nuvarande 4 — men att å andra sidan denna minskning möjligen skulle kunna uppvägas av den höjning, som betingades av de utav kommittén tillstyrkta nya tjänsterna å den ordinarie staten.

Vidare ville kommittén erinra, att vad kommittén förordat i fråga om ritare eller gravörer icke innebure någon ändring av i stat uppfört arvode å 600 kronor till den, som förordnades att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena.

Enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension gälde, att rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträdde för aktuarie, manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket vid 65 levnads- och 35 tjänstår. Kartverkschefen hade ifrågasatt ett fastställande av denna ålder jämväl för den av honom föreslagne assistenten (förste aktuarien) och för kartografen, medan redogöraren skulle vara underkastad pensionslagens allmänna föreskrifter.

Kommittén ansåge skäl tala för att i nu ifrågavarande hänseende finge förste aktuarie och kartograf gälla samma bestämmelser, som vore fastställda ej endast för aktuarie samt manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket utan även för observatorer, geodeter, kartografer samt manliga ritare och gravörer vid rikets allmänna kartverk, och finge kommittén därför förorda vad kartverkschefen i denna del hemställt.

I fråga om rese- och traktamentsersättning hade kartverkschefen föreslagit, att sådan ersättning måtte utgå till assistenten (enligt kommittén: förste aktuarien) enligt tredje och till kartografen enligt fjärde klassen i resereglementet, varvid dock traktamentet vid tjänstgöring ombord å sjömätningssfartyg borde utgå med endast 8 kronor om dagen till den förre och med 7 kronor om dagen till den senare. Redogöraren borde med avseende å resereglementet likställas med ritare.

Vad kartverkschefen i dessa avseenden föreslagit föranledde icke någon erinran från kommitténs sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts har kommittén förordat för tiden från och med den 1 januari 1919,

dels att å ordinarie stat för den civila personalen vid sjökarteverket måtte uppföras

en förste aktuariefattning med en avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 400 kronor ortstillägg, vartill kunde komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

en kartografbefattning med en avlöning av 4,000 kronor, därav 2,200 kronor lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill kunde komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

en kvinnlig biträdesbefattning med en avlöning av 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill kunde komma två ålderstillägg till lönen, vart och ett å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

dels att de ordinarie avlöningsförmånerna å stat för manlig ritare eller gravör måtte bestämmas till 3,000 kronor, därav 1,700 kronor lön, 1,000 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill kunde komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 400 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

dels att å den ordinarie staten måtte uppföras ytterligare en manlig ritare eller gravör samt en redogörare med avlöning för envar enligt enahanda grunder, som nyss förordats för manlig ritare och gravör;

dels att vad för närvarande vore stadgat i fråga om arbetstid måtte i tillämpliga delar bringas att gälla jämväl för ovan förordade nya befattningshavare vid sjökarteverket;

dels att för förste aktuarie samt kartograf skulle, i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension, gälla vad enligt lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, och särskilt 5 och 6 §§ i nämnda lag, gällde beträffande aktuarie vid sjökarteverket;

dels ock att förste aktuarie, kartograf, redogörare, manlig ritare eller gravör samt det föreslagna kvinnliga biträdet skulle vara underkastade de villkor och bestämmelser, som gällde för åtnjutande av de i staten för den civila personalen vid sjökarteverket upptagna avlöningsförmåner, dock med följande ändringar och tillägg:

att i fråga om befattnings bestridande vid sjukdomsförfall m. m. måtte, i enlighet med vad i gällande avlöningsvillkor för ett flertal verk vore stadgat, föreskrivas, att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordra-

des till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skulle vara skyldig att, om han förordnades till högre befattning vid sjökarteverket, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; och skulle han därvid äga att, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att bestämmelsen om en fjärde förhöjning av avlöningen genom ålderstillägg måtte utgå;

att i övrigt beträffande avlöningsförhöjning måtte utöver vad nu gällde stadgas, att manlig ritare eller gravör, som vid tidpunkten för ikraftträdandet av nu avsedda förändringar i lönestaten ägde mer än fem för ålderstillägg beräkneliga tjänstår, måtte för erhållande av ålderstillägg till lönen tillgodoräknas dessa, i vad de till antalet överstege fem;

att beträffande avlöningsförhöjning dessutom måtte, i stället för därom nu intagen bestämmelse och i anslutning till vad 1917 års riksdag i en del fall beslutat, föreskrivas, att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension vore skyldig att avgå från tjänsten, icke finge tillträda samma förhöjning;

att semester årligen måtte, när sådant kunde ske utan hinder för göromålets behöriga gång, åtnjutas av förste aktuarien under en och en halv månad, av aktuarien, kartografen, de manliga ritarna och gravörerna, redogöraren ävensom de kvinnliga biträdena envar under en månad samt av vaktmästaren under femton dagar, därvid dock borde iakttagas att, vad beträffade personal, som deltog i sjömättnings- och därmed sammanhängande arbeten, semester i regel ej finge åtnjutas under den tid, då sådana arbeten påginge.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av chefen för sjökarteverket med yttrande den 24 november 1917 överlämnad skrift har aktuarien vid sjökarteverket gjort framställning om förbättrade avlöningsförmåner.

Därvid har aktuarien erinrat, hurusom geodeter och kartografer vid rikets allmänna kartverk anhållit om förbättring i sina avlöningsförhållanden, samt att löneredgeringskommittén framlagt förslag till löneförbättring för sistnämnda verk att gälla från och med den 1 januari 1919, varvid löneförmånerna för observator skulle bliva 5,800 kronor jämte två ålderstillägg å 500 kronor samt för geodet och kartograf 4,000 kronor jämte tre ålderstillägg å 500 kronor.

Särskild framställning av aktuarien vid sjökarteverket om förbättrade avlöningsförmåner.

Vidare har aktuarien framhållit, att den arbetsbörda, som lagts på aktuarien vid sjökarteverket, vore fullt jämförbar med den, som vilade på en observator vid rikets allmänna kartverk, och syntes förutsätta en mer allsidig och speciellt i språkhänseende mera vidgad kompetens än den, som stipulerats för befattningen i fråga.

Därjämte påpekades, att innehavaren av aktuariefattningen, som vore den enda civila befälsposten vid sjökarteverket, givetvis och med nödvändighet hade att lösa uppgifter, som vid rikets allmänna kartverk delades mellan flera tjänstemän, ävensom att med ifrågavarande befattning ej vore förenade några som helst utsikter till befordran inom verket.

På grund av vad sålunda anförts har aktuarien anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för förbättring av löneförmånerna för ifrågavarande befattning i den utsträckning, att befattningen fortfarande måtte bliva jämnställd med observatorsbefattningarna vid rikets allmänna kartverk.

*Yttrande av
chefen för sjö-
karteverket
över aktu-
ariens fram-
ställning.*

I anledning av denna framställning har chefen för sjökarteverket i sitt förenämnda yttrande den 24 november 1917 anfört följande.

Den i aktuariens skrivelse omförmälda löneförbättringen för geodeter vid rikets allmänna kartverk syntes otvivelaktigt komma att i avlöningshänseende försätta dessa i något gynnsammare ställning än aktuarien vid sjökarteverket. Detta skulle för sjökarteverket kunna få den otillfredsställande följden, att för aktuariefattningen endast kunde påräknas någon geodetiskt utbildad person, som ej kunde vinna anställning eller ansåges ej önskelig vid rikets allmänna kartverk. Sådana som förhållandena vore, måste nämligen aktuarien uppbara större ansvar, än som pålades geodet vid allmänna kartverket. För sjökarteverkets del måste han utöva sådan ledning och tillsyn, som vid allmänna kartverket ålåg professorn. Dessutom fordrades av honom, utöver vad som fordrades av geodet, att för kartverkets nautiska publikationer utarbeta sammanställningar rörande de meteorologiska och hydrofysikaliska förhållandena i riket omgivande farvatten. Utom vanlig språkkunskap borde han besitta någon kunskap i ryska språket. Ur det allmännas synpunkt kunde det sålunda icke vara lämpligt, att aktuarien vore en person, som i kunskaper och skicklighet stode efter geodet vid rikets allmänna kartverk.

Kartverkschefen hölle därför för rimligt och ur sjökarteverkets synpunkt högst önskligt, att i avlöningshänseende en marginal hölles mellan aktuarie vid sjökarteverket och geodet vid rikets allmänna kartverk till förmån för den förre och att grundtanken i aktuariens framställning

sålunda borde vinna beaktande. Sättet för tillmötesgåendet borde lämpligast utformas av lönereglingskommittén.

Lönereglingskommittén har den 28 november 1917 avgivit utlåtande i anledning av aktuariens berörda framställning och därvid anfört följande.

*Utlåtande av
lönereglingskommittén
över aktuariens framställning.*

I förberörda utlåtande den 24 november 1917 hade kommittén avgivit yttrande och förslag i fråga om reglering av avlöningsförhållandena för den civila personalen vid sjökarteverket. I de framställningar, som kommittén vid behandlingen av nämnda ärende hade att upptaga till prövning, hade icke förelegat något förslag beträffande ändrade avlöningsförmåner för den vid sjökarteverket anställde aktuarien.

Kommittén ville nu i korthet erinra om upprinnelsen och tillkomsten av denna befattning.

I det förslag till lönereglering för den civila personalen vid sjökarteverket, som av chefen för nämnda verk framlades i skrivelse den 26 januari 1910, hade chefen ansett det böra tagas under övervägande, huruvida icke, då sjökarteverkets verksamhet tilltog i omfattning och personalen tillväxte, bland den civila personalen borde finnas någon befattningshavare med vetenskaplig bildning (geodet).

Enligt kartverkschefens mening borde en sådan befattningshavare planlägga och utföra för verket erforderliga geodetiska beräkningar och mätningar samt omhändervärdet det därvid upprättade räknematerialet. Han borde vidare följa den geodetiska vetenskapens utveckling och tillämpningsmetoder samt gjorda iakttagelser på de jordmagnetiska och meteorologiska områdena, i den mån de berörde farvatten, som fölle inom området för sjökarteverkets verksamhet. Därutöver borde han användas för att, i den mån hans tid medgäve, beräkna och konstruera sjökort eller utföra annat förefallande byråarbete. I sistnämnda hänseende hade kartverkschefen särskilt tänkt sig, att tjänstemannen i fråga borde omhändervärdet sjökarteverkets bibliotek och verkets dyrbara samling av äldre kartor.

För kompetens till ifrågavarande befattning hade kartverkschefen ansett böra fordras att hava avlagt kandidatexamen inom filosofisk fakultets matematisk-naturvetenskapliga sektion, med ämnena matematik, astronomi och fysik, och att därvid hava erhållit minst betyget med beröm godkänd i ettdera av de båda förstnämnda ämnena, samt att där efter hava undergått godkänd provtjänstgöring vid sjökarteverket.

Avlöningen för geodeten syntes, kartverkschefen kunna bestämmas med ledning av vad chefen för rikets allmänna kartverk i skrivelse den 23 februari 1909 föreslagit beträffande vid sistnämnda kartverk anställda geodeter och observatorer.

Sistnämnda kartverks geodeter förutsattes emellertid komma att årligen omkring fem månader sysselsättas med fältarbeten, för vilka särskild ersättning utginge, under det att sjökarteverkets geodet, såvitt då kunde förutses, endast under en à högst två månader av året komme att användas för motsvarande arbete. Det syntes fördenskull skäligt, att åt sjökarteverkets geodet, som i regel icke kunde påräkna något avancement, i stället bereddes något högre fast avlöning.

I ett av kartverkskommissionen den 16 mars 1910 avgivet utlåtande i nämnda ärende hade, beträffande förslaget om anställandet av en vetenskapligt bildad civil tjänsteman vid sjökarteverket, kommissionen förklarat sig finna behovet av en sådan tjänsteman väl motiverat enbart ur geodetisk synpunkt. Emellertid hade kommissionen ansett sig icke kunna underlåta att uttala en tvekan, huruvida nämnde tjänsteman skulle kunna uppfylla alla de i flera avseenden synnerligen makt-påliggande fordringar, som enligt kartverkschefens förslag skulle komma att ställas på honom.

Marinförvaltningen hade i utlåtande den 18 augusti 1910 uttalat, att behovet av den ifrågavarande befattningshavarens anställande vid sjökarteverket syntes ämbetsverket hava blivit av kartverkschefen synnerligen kraftigt motiverat; och hade marinförvaltningen ansett jämväl de kvalifikationer för denna befattning, som av kartverkschefen befunnits erforderliga, ingalunda vara för höga.

I sitt den 14 december 1911 avgivna betänkande angående reglering av löneförhållanden beträffande den civila personalen vid sjökarteverket (delen XXXI) hade löneregleringskommittén ansett det vara ställt utom allt tvivel, att verket hade behov av en civil tjänsteman med vetenskaplig utbildning.

Till jämförelse ville kommittén erinra, hurusom vid rikets allmänna kartverk tjänstgjorde åtta geodeter, samt att, enligt det av kommittén uti delen XXX av sina betänkanden framlagda förslag till lönereglering för den civila personalen vid sistnämnda kartverk, där skulle finnas för utförande av de geodetiska arbetena anställda åtta tjänstemän med vetenskaplig utbildning, nämligen två observatorer och sex geodeter. Tillika erinrades, att professorn vid generalstaben ledde och deltoge i berörda arbeten vid rikets allmänna kartverk.

Den ifrågavarande tjänstemannen vid sjökarteverket, som skulle vara den ende vetenskapligt bildade bland verkets ordinarie civilpersonal, skulle enligt kartverkschefens förslag hava till åliggande att utföra icke blott rent geodetiska utan även andra vetenskapliga arbeten ävensom att handhava bibliotekarie- och arkivariegöröml.

Vid sådant förhållande hade kommittén ansett avlöningen till bemälda tjänsteman icke böra sättas lägre än den för tjänsteman i första lönegraden i centralt ämbetsverk bestämda, och syntes tjänstemannen i fråga lämpligen kunna, såsom ock av chefen för sjökarteverket eventuellt föreslagits, benämnas aktuarie.

Mot de av bemälda chef ifrågakämda kompetensfordringarna för nämnde tjänsteman hade kommittén icke haft något att erinra.

Kommittén hade följaktligen hemställt, att vid sjökarteverket måtte inrättas en aktuariefattning med avlöning av 4,000 kronor, därav 2,200 kronor i lön, 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar och 300 kronor i ortstillägg, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring.

Kommitténs förslag i nämnda hänseende hade också blivit upptaget i den framställning, som Kungl. Maj:t avlät till 1912 års riksdag angående reglering av löneförhållandena vid sjökarteverket, och förslaget hade av riksdagen blivit antaget.

I den av Kungl. Maj:t den 22 november 1912 utfärdade instruktion för sjökarteverket föreskrevs, att aktuarien skulle utföra geodetiska mätningar och beräkningar ävensom andra observationer eller beräkningar, som fölle inom området för kartverkets verksamhet, samt öva tillsyn över verkets koncept- och originalmätningsskator ävensom över dess samling av andra skator och böcker.

Såsom ovan erinrats, hade vid uppgörande av förslag till den nuvarande organisationen varit avsett, att innehavaren av ifrågavarande aktuariefattning vid sjökarteverket skulle vara den ende vetenskapligt bildade bland verkets ordinarie civilpersonal.

I ovanberörda utlåtande den 24 november 1917 hade kommittén emellertid föreslagit, att nämnda personal måtte utökas med, bland andra, en förste aktuarie, i avlöningshänseende jämnställd med andra gradens tjänstemän i centrala ämbetsverk, och en kartograf med avlöning enligt första normalgraden i centrala ämbetsverk.

Kommittén hade i sammanhang därmed, vad anginge den teoretiska kompetensen, uttalat den bestämda uppfattningen, att vid utfärdande av ny instruktion för sjökarteverket eller ändring av den nuvarande sådana bestämmelser borde meddelas, som innebure en garanti för att kompetensvillkoren för förste aktuarien ej under några förhållanden bleve lägre än vad nu vore stadgat i fråga om aktuarien vid verket. Kommittén hade ock trott sig kunna antaga, att i instruktionen komme att intagas bestämmelser i syfte att på innehavare av kartograf-tjänsten måtte komma

att i teoretiskt avseende ställas krav motsvarande dem, som gällde i fråga om kartografbefattningarna vid rikets allmänna kartverk.

Vid bifall till kommitténs förslag skulle alltså den högre kvalificerade delen av sjökarteverkets civila personal komma att utgöras av — i stället för en — tre befattningshavare, därav en av andra normalgraden. Kommittén förutsatte, att dem emellan en för verket lämplig och ändamålsenlig arbetsfördelning komme till stånd, så att de särskilda arbetsuppgifterna komme att läggas på befattningshavarna med behörig hänsyn till vars och ens skicklighet och kompetens; dock att, utöver de ordinarie arbetsuppgifterna, den ene skulle vara skyldig att i förekommande fall, då för verket så krävdes och av chefen påfordrades, bistå den andre inom dennes särskilda arbetsområde.

Att vid sådant förhållande, innan den föreslagna nya organisationsanordningen ens begynnelsevis hunnit visa sin verkan, i avlöningshänseende uppflytta den så pass nyligen inrättade aktuarietjänsten, kunde kommittén för sin del ej förorda.

Ett bifall till den föreliggande framställningen skulle enligt kommitténs mening kunna föranleda krav från andra håll på ändringar i gällande lönestater och alltså kunna lända till ganska vittgående konsekvenser.

Då sökanden begärt, att aktuarietjänsten »fortfarande» måtte i avlöningshänseende »bliva jämnställd med observatorsbefattningarna vid rikets allmänna kartverk», kunde därtill anmärkas, att bemälda observatorer för närvarande å ordinarie stat åtnjöte lika avlöningförmåner med lektorer vid högre allmänna läroverk, under det att aktuarien vid sjökarteverket vore avlönad såsom tjänsteman i första normalgraden vid centrala ämbetsverk. Begynnelseavlöningen vore visserligen densamma, 4,000 kronor (dock olika fördelad på särskilda avlöningstitlar), men slutavlöningen vore för observatorer 6,000, för aktuarien 5,500 kronor.

Löneregleringskommittén hemställde, att föreliggande framställning från aktuarien vid sjökarteverket ej måtte till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

*Särskild
mening av en
ledamot
i löneregleringskom-
mittén.*

En av kommitténs ledamöter (dåvarande hovrättsrådet Karl Stenström) var av skiljaktig mening och avgav vid ärendets behandling särskilt yttrande, så lydande:

»Vid 1912 års riksdag beslöts, efter det löneregleringskommittén avgivit utlåtanden och förslag, ny lönereglering för såväl sjökarteverket som rikets allmänna kartverk.

Vid sjökarteverkets reglering blev, i enlighet med vad kommittén föreslagit, den då nyinrättade aktuariebefattningen vid verket i avlönings-

hänseende placerad i en mellanställning mellan, å ena sidan, observatorstjänsterna vid allmänna kartverket samt, å andra sidan, geodet- och kartografbefattningarna därstädes. Under det att nämligen avlöningen bestämdes för observator till 4,000 kronor med 4 ålderstillägg å 500 kronor, slutlön 6,000 kronor, samt för geodet och kartograf till 3,000 kronor, likaledes med 4 ålderstillägg å 500 kronor, slutlön 5,000 kronor, så fastställdes avlöningen för ifrågavarande aktuarie till 4,000 kronor jämte 3 ålderstillägg å 500 kronor, slutlön 5,500 kronor.

De grunder, vilka av kommittén och statsmakterna funnos påkalla aktuarietjänstens placering i nyssnämnda mellanställning och således i en högre avlöningsklass än geodet- och kartografstjänsterna vid allmänna kartverket, omförmälas i kommitténs utlåtande i förevarande ärende. Dessa grunder synas mig fortfarande äga giltighet.

I utlåtande den 24 november 1917 i fråga om vissa föreslagna nya tjänster vid sjökartverket har kommittén tillstyrkt inrättande därstädes av, bland andra, en assistent- eller förste aktuarietjänst och en kartograf-tjänst. Den sjökartverkets fortgående utveckling, som framkallat det behov av ökade arbetskrafter, vilket skulle tillgodoses genom de angivna båda tjänsternas inrättande, har givetvis också föranlett, att det för sjökartverkets uppgift så grundläggande vetenskapliga arbetet — väsentligen hänvisat till aktuarietjänsten i fråga — vunnit stegrad betydelse.

Den föreslagna assistent- eller förste aktuariefattningen kan sammanfattningsvis sägas vara avsedd dels att giva verkets chef möjlighet att till annan hänvisa en del arbeten, som för närvarande i olämpligt hög grad taga chefen i anspråk, dels ock att bereda honom en närmaste man vid verkets ledning och övervakande ävensom en ställföreträdare vid behov därav. Denne nye tjänsteman kommer sålunda att äga en annan ställning och väsentligen andra uppgifter inom verket än dem, som tillhöra aktuarietjänsten. Detsamma gäller uppenbarligen ock för den tillämnade kartografbefattningens innehavare; det för denne avsedda arbete måste anses i olika avseenden stå tillbaka för det med aktuariens tjänst förenade.

De nämnda nya befattningarna komma således att, åtminstone i all huvudsak, lämna aktuariens ställning och arbetsuppgifter inom verket orubbade. Jag har fördenskull ej i deras inrättande kunnat finna giltig anledning för ett frånträdande av den uppfattning beträffande aktuarietjänstens riktiga placering i avlöningshänseende vid jämförelse med geodet- och kartografbefattningarna vid allmänna kartverket och med dem likställda befattningar, som vid 1912 års reglering var kommitténs och statsmakternas. Ej heller eljest torde någon sådan anledning vara

påvisad. Och härvid får jag tillika uttala, att aktuarien vid sjökarteverket, såsom varande den för det grundläggande och jämväl fordrande och omfattande vetenskapliga arbetet inom verket i främsta rummet och egentligen avsedde tjänstemannen, synes mig — på sätt också i ärendet framhållits — hava att uppbära ett jämförelsevis ansvarsfullare och mera maktpåliggande arbete än såväl var för sig de sex geodeterna och aderton kartograferna vid allmänna kartverket som ock naturligen den ifrågasatte kartografen vid sjökarteverket. Påtagliga och även fullt reala grunder synas mig således alltjämt tala för befogenheten av ett högre avlöningsplan för aktuarien vid sjökarteverket än för de ovan sist omnämnda befattningshavarna.

Nu har löneregleringskommittén i utlåtande den 6 november 1917 för geodet- och kartografjtjänsterna vid allmänna kartverket samt i sitt utlåtande i nu förevarande ärende för den förordade kartografbefattningen vid sjökarteverket föreslagit den avlöning, som i allmänhet är bestämd för första gradens tjänstemän vid centrala verk. Med avseende härå och på grund i huvudsak av vad jag ovan anfört finner jag en något högre avlöning böra vara förenad med aktuariens vid sjökarteverket befattning.

I sådant syfte får jag för denna aktuariebefattning förorda enahanda avlöningsförmåner, som vid olika tillfällen av statsmakterna tillagts tjänster, vilka ansetts böra intaga en ställning mellan första grads- och andra gradstjänsterna vid centrala verk, nämligen en avlöning av 4,500 kronor, därav lön 2,600 kronor, tjänstgöringspengar 1,600 kronor och ortstillägg 300 kronor, till vilken avlöning skola kunna komma tre ålderstillägg till lönen à 500 kronor efter resp. 5, 10 och 15 års tjänstetid.»

*Yttranden
över löne-
reglerings-
kommitténs
betänkanden.*

Yttranden över löneregleringskommitténs förenämnda utlåtanden den 24 och den 28 november 1917 hava, såsom förut omförmälts, avgivits, den 14 sistlidna februari av kommissionen för de allmänna kartarbetena och den 15 i samma månad av chefen för sjökarteverket, varjämte chefen för marinstaben den 15 nästlidna mars avgivit yttrande över kommitténs förstnämnda utlåtande; och anhåller jag nu att få redogöra för det huvudsakliga innehållet av omförmälda yttranden.

*Kommissionen
för de all-
männa kart-
arbetena.*

Kommissionen för de allmänna kartarbetena har i sitt yttrande den 14 sistlidna februari, under erinran att kommissionen vid flera tillfällen haft under behandling spörsmålet om ett för sjökarteverkets arbeten be- tryggande ordnande av dess personalfråga, tillstyrkt inrättandet av de föreslagna nya tjänsterna.

Beträffande frågan, huruvida den föreslagna assistenten borde vara sjöofficer eller civil, ville kommissionen framhålla att, enligt vad chefen för sjökarteverket upplyst, de fordringarna måste ställas på den, som komme att bekläda assistentbefattningen, att han vore en person med på praktisk erfarenhet om sjömätning och fartygs navigering stödd insikt om fordringarna på sjökort och de grunder, efter vilka fartyg navigeras, och som med mognat omdöme förenade fallenhet för kartteknik. Kommissionen ansåge, att under ifrågavarande förhållanden dessa fordringar näppeligen kunde fyllas av någon annan än en sjöofficer. Härtill komme, att assistenten vore avsedd att vid förfall för chefen föra befälet över sjökarteverket, i händelse vid detta icke tjänstgjorde en regementsofficer. För avgörande av frågan, huruvida och under vilka förhållanden den ifrågavarande tjänsten med dylika fordringar och under sådana omständigheter kunde besättas med en civil person, torde yttrande av sjömilitära myndigheter komma att giva en sakkunnigare ledning än kommissionen ansåge sig kunna lämna.

Chefen för marinstaben, chefen för rikets allmänna kartverk och chefen för sjökarteverket hade i skrivelse den 5 april 1916 föreslagit, att assistentens löneförmåner måtte bestämmas till likhet med dem, som åtnjöttes av arbetschefen vid rikets allmänna kartverks avdelning för ekonomiska och stomkartarbeten, eller 6,400 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor, under det att löneregleringskommittén föreslagit de löneförmåner, som åtnjöttes av andra gradens tjänstemän vid centrala ämbetsverk, nämligen 5,800 kronor jämte två ålderstillägg å 500 kronor vardera. Med avseende fästas såväl å det önskvärda uti att tjänsten besattes med en sjöofficer, vilket antagligen icke bleve möjligt, om avlöningen komme att understiga den, som bemälda chefer föreslagit, som ock å det förhållandet, att den synnerligen ansvarsfulla befattningen väl kunde berättiga dess innehavare att i likhet med vad förhållandet vore inom vissa andra verk intaga en mellanställning mellan andra och tredje gradens tjänstemän, tillstyrkte kommissionen bifall till vad cheferna föreslagit.

Enär det konstitutiva för assistentbefattningen vore, att den omfattade kartografgörömal, under det att aktuarien fortfarande skulle ombesörja de geodetiska görömalen, funne kommissionen den av löne-regleringskommittén föreslagna benämningen för assistenten »förste aktuarie» icke lämplig, utan föresloge kommissionen att benämningen måtte bliva »förste sjökartograf» och i samband härmed kartografens benämning »sjökartograf».

Till vad löneregleringskommittén i övrigt föreslagit beträffande assistenten, kartografen, redogöraren, ritaren (gravören) och det kvinnliga biträdet tillstyrkte kommissionen bifall.

I avseende slutligen å frågan om den nuvarande aktuariens framställning om förbättrade löneförmåner tillstyrkte kommissionen det förslag, som reservanten inom löneregleringskommittén i sin reservation avgivit.

Chefen för sjökarteverket har i egenskap av ledamot av kommissionen förklarat sig icke kunna instämma i kommissionens beslut i avseende å sistnämnda fråga samt ansett, att aktuarien vid sjökarteverket, som nu innehade begynnelselön i likhet med observator vid rikets allmänna kartverk, borde, därest denne erhöle löneförbättring, erhålla motsvarande förbättring av sina löneförmåner.

Chefen för
sjökarte-
verket.

Chefen för sjökarteverket har i sitt förenämnda yttrande den 15 sistlidna februari anfört, bland annat, följande.

Löneregleringskommittén hade i huvudsak ställt sig välvillig emot den av chefen för marinstaben, chefen för rikets allmänna kartverk och chefen för sjökarteverket i skrivelse den 5 april 1916 förordade organisationen, men hade föreslagit vissa jämkningar, varav särskilt en vore ägnad att väcka betänksamhet. Sålunda hade kommittén beträffande *assistentbefattningen* föreslagit en utjämning mellan denna befattning och den redan befintliga aktuariefattningen samt med hänsyn till den teoretiska kompetensen för assistentbefattningen påyrkat sådana bestämmelser, som innebure en garanti för att kompetensvillkoren för denne tjänstinnehavare ej under några förhållanden bleve lägre, än vad nu vore stadgat i fråga om aktuarien vid sjökarteverket, vare sig sagda kompetensvillkor vore genom vederbörliga examina eller på annat fullt tillfredsställande sätt ådagalagda. Det låge onekligen något tilltalande uti att icke blott beträffande ifrågasatta tjänster utan även beträffande den ifrågasatta kartografbefattningen uppställa i huvudsak samma kompetensfordringar, emedan de tre befattningarna därigenom komme att bilda en homogen grupp, inom vilken möjlighet förefunnes för innehavarna av de lägre avlönade befattningarna att vinna befordran till den bäst avlönade. Ett väsentligt skäl emot den föreslagna anordningen vore dock, att den ej låte sig väl anpassa till vad de olika tjänsterna krävde av innehavarna.

Även om de tre befattningarna finge anses besläktade, hade det från chefens för sjökarteverket sida aldrig betraktats såsom önskvärt att på innehavarna uppställa fordran på alldeles samma kompetens, emedan sjökarteverket skulle bliva bättre betjänat med att tjänstinnehavarna vore specialiserade i något olika riktningar inom gränserna för sjökarteverkets verksamhetsområde, varigenom facklig sakkunskap skulle göra sig bäst gällande.

Den förnämligaste av de tre tjänstemännen hade kartverkschefen tänkt sig såsom kartredaktör och teknisk ledare. Han skulle äga en på praktisk erfarenhet om sjömätning och fartygs navigering under olika förhållanden stödd insikt om fordringarna på sjökort och de grunder, efter vilka fartyg navigeras, så att han i sin egenskap av kartredaktör kunde på tillfredsställande sätt tillgodose såväl handelsflottans som marinens berättigade krav på sjökort. Men för att denna erfarenhet skulle kunna göra sig gällande, borde han också vara av praktisk lagging, med mognat omdöme och fallenhet för de tekniska tillvägagångssätt, som tillämpades vid framställandet av sjökort.

För visso vore det nödvändigt, att han också ägde geografisk bildning i allmänhet samt kännedom om jordmagnetism, havsströmmar och andra hydrofysikaliska förhållanden, som spelade in vid fartygsnavigering. Det vore därjämte önskligt, att han besatte kännedom om de beräkningsmetoder, som vore grundläggande för sjökartverkets mätningssarbeten och konstruktionen av kartor, ävensom någon kunskap i geologi, liksom också att han för namngranskning å kartor ägde något sinne för ortnamnsterminologi. Men även om matematiska och fysiska vetenskaper övade ett viktigt grundläggande inflytande på konstruktionen av sjökort, utgjorde de dock i hela tillvägagångssättet vid framställandet av sjökort en ringa ingrediens i jämförelse med den arbetsprodukt, som hämtade sitt stöd i nautiskt arbete och erfarenhet. Enär dessutom skicklighet i alla nu nämnda avseenden icke kunde fordras av *en* person, måste man tänka sig, att innehavarna av de tre högre civila befattningarna vid sjökartverket kompletterade varandra, varvid såsom hittills aktuarien borde stå såsom representant för de geodetiska och hydrofysikaliska områdena, under det att den tjänsteman, som betecknades såsom assistent, representerade de karttekniska och rent nautiska områdena.

Med avseende å löneregleringskommitténs förslag angående villkor för assistentbefattningens innehavande ville kartverkschefen, då detta förslag icke uteslöte tillämpning i den av honom såsom önsklig angivna riktningen, icke göra någon erinran. Under nuvarande förhållanden borde dock enligt kartverkschefens åsikt i första hand eftersträvas att för assistentbefattningen förvärva en stamofficer från flottan med rik erfarenhet såsom sjömatör.

Beträffande assistentens avlöningsförmåner hade löneregleringskommittén på anförda skäl ansett, att assistenten borde likställas med andra gradens tjänsteman i centralt ämbetsverk. Med anledning härav ville kartverkschefen erinra om innehållet av sin skrivelse den 24 oktober 1913, vari framhållits såsom skäligt att, under förutsättning att för befattningen

skulle kunna förvärvas en erfaren stamofficer från flottan, denne borde kompenseras för förlorade befördringsutsikter vid flottan genom att erhålla en avlöning, närmande sig vad som uppbyres av en kommandörkapten av 2. graden. Denne kunde under normala förhållanden påräkna en avlöning av 6,825 kronor om året. Vore han sjökommenderad i fem månader, utbetalades till honom av statsmedel dessutom omkring 1,700 kronor. Till och med en kapten i 1:a löneklassen, tjänstgörande vid sjökarteverkets mätningsarbeten under ungefär 5 månader, kunde vid den tid förslaget avgavs påräkna en årlig nettobehållning av omkring 6,200 kronor. Då kartverkschefens förslag fixerades till 6,400 kronor, motsvarande avlöning till arbetschefen vid rikets allmänna kartverk, betecknade detta sålunda ett ingalunda överdrivet förslag och torde ännu mindre under nuvarande förhållanden kunna betecknas som överdrivet, varför detsamma fortfarande förordades.

Enligt förslaget skulle 4,000 kronor utgöra lön och 2,400 kronor tjänstgöringspenningar; dock hade kartverkschefen icke något att erinra emot att av tjänstgöringspenningarna exempelvis 400 kronor överfördes till ortstillägg. I detta sammanhang ville kartverkschefen erinra, att i den proposition, som till innevarande års riksdag avgivits beträffande inrättande av en »statens meteorologisk-hydrografiska anstalt», upptagits förslag till avlöning åt ej mindre än två »byrådirektörer» med begynnelseavlöning av 6,800 kronor. Egentligen vore detta en avlöning, som skulle lämpa sig även för assistenten, emedan den skulle bereda honom en avlöning, ungefär motsvarande kommandörkaptenens av 2. graden. För övrigt finnes exempel på flera tjänstemän med 6,400 kronor i begynnelseavlöning.

Löneregleringskommittén hade förslagsvis framfört tanken att utbyta den ifrågasatta benämningen assistent mot »förste aktuarie». Med anledning härav erinrades, att benämningen »assistent» upptagits efter andra motsvarigheter. Det hade åsyftats att bereda assistenten en ställning, ungefär motsvarande assistent i marinförvaltningen. Som dessutom det konstitutiva för denna befattnings innehavare bleve att vara kartograf, ansåge kartverkschefen olämpligt att kalla honom aktuarie utan hellre då »förste kartograf». Emellertid hade med avseende härå fråga uppstått, huruvida icke — liksom man skilde emellan exempelvis en »intendent» och en »marinintendent» — det vore lämpligt att fastställa benämningen »marinkartograf», vilket syntes mycket tilltalande. Men då denna benämning åter kunde ingiva den föreställningen, att personen vore i tjänst vid »marinen», torde benämningen »sjökartograf» vara att föredraga, och ansåge kartverkschefen mycket lämpligt, att benämningen för den ifrågavarande tjänstebefattningen bleve »förste sjökartograf» samt att i så fall kartografen borde benämnas »sjökartograf».

Beträffande *kartografbefattningen* hade löneregleringskommittén dels föreslagit likställighet i avlöningshänseende med första gradens tjänsteman i centralt ämbetsverk, mot vilket intet vore att erinra, och dels med avseende på teoretiska kompetensvillkor uppställt krav motsvarande dem, som gällde i fråga om kartografbefattningarna vid rikets allmänna kartverk.

Vidkommande sistnämnda fordran hade kartverkschefens förslag att såsom minimifordran upptaga krav på studentexamen på reala linjen, föranletts därav, att kartverkschefen vid tidpunkten för förslagets avgivande icke vågade uppställa längre gående fordran. De högre befattningarna vid sjökartverket komme ju nämligen att bliva få och utsikterna till befordran små. Verksamheten vid sjökartverket vore dessutom egenartad och ägde föga motsvarighet inom andra verksamhetsområden, varför det kunde vara att befara att vid ansökan om förflyttning till annat verksamhetsområde den erfarenhet, som vunnits under tjänstgöring vid sjökartverket, icke tillmättes synnerlig vikt. Slutligen vore att märka, att det här i landet icke existerade någon för vare sig assistent- eller kartografbefattning vid sjökartverket avpassad vetenskaplig utbildningskurs. Strängt taget borde för kartografbefattningen gälla ungefär samma kompetensvillkor, som förut angivits såsom önskvärda med avseende på assistentbefattningen, och sålunda även nautiska insikter, emedan utförandet av sjömätning i allmänhet förutsatte något sjömanskap och av en kartograf dessutom borde fordras insikt i navigering. Men en viktig synpunkt vore också, att kartografen vid behov kunde biträda aktuarien och vid förfall för denne uppehålla hans tjänst. Med hänsyn härtill och då det måhända komme att möta mindre svårighet att besätta platsen med en akademiskt bildad person än tidigare antagits, ville kartverkschefen i anslutning till löneregleringskommittén uttala, att han ansåge önskligt, att kartografen innehade hög teoretisk kompetens.

Frågan om de nu avhandlade två befattningarna syntes emellertid icke böra avgöras utan i behörigt sammanhang med den redan bestående *aktuariefattningen*. Löneregleringskommittén syntes hava sökt ernå sådant sammanhang genom att föreslå likartad teoretisk kompetens för assistent- och aktuariefattningarna, varmed, bland annat, uppenbarligen åsyftats att bana väg för aktuarien till den högst avlönade befattningen, som skulle göras till en »förste aktuarie»-tjänst. Från denna utgångspunkt hade löneregleringskommittén ansett sig kunna åvägbringa även en utjämning i avlöningshänseende mellan aktuarien och geodeterna vid rikets allmänna kartverk, i det att kommittén, som i betänkande den 6 november 1917 förorddat en löneförhöjning med 1,000 kronor för dessa geodeter, nu ej förorddat motsvarande förhöjning för

aktuarien vid sjökartverket. Härigenom skulle geodeterna i avlöningshänseende bliva likställda med aktuarien, ehuru på skäl, som på sin tid anfördes vid upprättandet av aktuariefattningen och vilka skäl av löneregleringskommittén då godtogos och som ännu kvarstode i huvudsak oförändrade, aktuariens begynnelseavlöning bestämdes till ett belopp, som med 1,000 kronor översteg geodets vid rikets allmänna kartverk, eller lika med observators.

Enligt chefens för sjökartverket ovan framförda uppfattning skulle aktuariens ställning, skyldigheter och ansvar genom en nyreglering icke avsevärt förändras. Den nuvarande innehavaren av befattningen hade valt tjänstgöring vid sjökartverket förmodligen därför, att denna tjänst medfört en i flera avseenden bättre ställning än geodetbefattning vid rikets allmänna kartverk. Denna fördel skulle nu utjämnas, därför att löneregleringskommittén för den nya assistentbefattningen tänkt sig ett program, som skulle medgiva aktuarien utsikt att avancera till denna befattning. Här ovan hade kartverkschefen sökt visa, att han ansåge de båda befattningarna böra bliva till sitt inre väsen olika; och ville kartverkschefen i princip fullt ansluta sig till den reservation, som i detta ärende avgivits av reservanten inom löneregleringskommittén.

I betraktande av att det vore ifrågasatt, att observatorer och geodeter vid rikets allmänna kartverk skulle komma att få begynnelseavlöningen höjd med resp. 1,800 och 1,000 kronor för år, ville kartverkschefen såsom sin bestämda mening framhålla, att det skulle vara en orättvisa mot den nuvarande innehavaren av aktuariefattningen, om icke hans tjänstebefattning också tillerkändes en liknande löneförbättring, helst under nuvarande dyrtid en var tjänsteman i mellanställning otvivelaktigt kände behov av löneförbättring; och ansåge kartverkschefen, att denna förbättring borde bliva bestående, emedan aktuarien vid sjökartverket städse torde komma att intaga en mera ansvarsfull ställning än en geodet vid rikets allmänna kartverk.

Nämnda kartverk förfogade inom sin geodetiska avdelning över en professor och två befattningar i andra lönegraden. Inom nautisk-meteorologiska byrån torde förefinnas förhoppning, att dess två tjänstemän skulle övergå till att bliva befattningshavare i andra lönegraden. Den föreslagna nya meteorologisk-hydrografiska anstalten torde komma att förfoga över icke mindre än fyra befattningar i nämnda grad, förutom två byrådirektörer. Då chefen för sjökartverket på sin tid gjorde framställning om avlöning till en tjänsteman i mellanställning mellan första och andra lönegraden, vilken skulle sköta hela den geodetiska verksamheten, utföra och bearbeta magnetiska observationer, när förhål-

landena medgåve, redigera den meteorologiska delen av »Svensk lots», handhava verkets arkiv och bibliotek, konstruera alla originalkartor o. s. v., måste detta med hänsyn till nutida anspråk betraktas såsom högst blygsamt, helst sjökartverket hade att tillfredsställa ett riksintresse, som icke torde kunna sättas tillbaka för något av dem, som de ovan nämnda institutionerna representerade. Därjämte torde det vara nödvändigt även för sjökartverket att i kampen om den bästa arbetskraften kunna erbjuda villkor, som ej vore sämre än de, som lockade vid andra verk.

Återstode frågan, huruvida de teoretiska kompetensfordringarna till aktuariefattningen kunde sägas vara tillräckliga, om befattningen uppflyttades i högre grad. Kartverkschefen hade funnit, att som regel filosofie licentiatexamen uppställdes såsom teoretisk kompetensfordran för andragsbefattningar. Men undantagen vore långt ifrån sällsynta. Civilingenjörsexamen och inom de centrala verken den relativt enkla juridiska kansliexamen ansåges även kunna berättiga till befattning i nämnda grad. I andra fall syntes de teoretiska examina få lämna plats för personlig begåvning och utpräglad fallenhet för ett visst yrke. Med hänsyn härtill torde kunna ifrågasättas, huruvida icke de teoretiska kompetensfordringarna för aktuariefattningen, sådana de nu vore fastställda, kunde anses tillfyllest, enär de måste vara kombinerade med gedigna praktiska och fysiska kvalifikationer. Även en mycket hög teoretisk kompetens skulle ej kunna ersätta den praktiska läggning och goda fysik, som vore nödvändiga för att tillfredsställande lösa aktuariefattningens arbetsuppgifter.

Då på sin tid konturerna till aktuariefattningen uppdrogos, gällde det någonting nytt och främmande, som manade till att skrida varsamt fram. Nu, sedan erfarenhet vunnits, funne kartverkschefen, att anspråken lämpligen kunnat ställas något högre. Tillkomme nu en kartografbefattning, vars innehavare också komme att delta i de geodetiska arbetena, ansåge kartverkschefen lämpligt och hemställde att, då beträffande kartverkets personal ifrågasatts en allmän lönereglering, Kungl. Maj:t måtte medverka till att aktuariefattningen måtte uppflyttas i andra lönegraden med 5,800 kronor i begynnelseavlöning ävensom att såsom ett av villkoren för tjänstens framtida besättande måtte uppställas avlagd licentiatexamen, dock endast försåvitt detta villkor ansåges oeftergivligt för icke blott sjökartverket, utan även andra motsvarande anstalter.

Därest denna hemställan icke bifölles, men aktuarien likväl föresloges till någon avlöningsförbättring, ville kartverkschefen upplysningsvis erinra, att den nuvarande tjänstinnehavaren från och med år 1919 torde få anses berättigad till ett första ålderstillägg.

Beträffande den föreslagna löneregleringen för *ritare och gravörer* vore att beklaga, att för sjökarteverkets del förbättringen komme att kraftigast gynna dem, som för närvarande vore minst i behov därav, i det att de yngste, som ännu ej bildat familj, komme att genast erhålla en löneförbättring om 600 kronor, medan de äldre, vilka redan intjänat något ålderstillägg och som bildat familj, komme att stanna vid en förbättring om 200 kronor. I en till kartverkschefen avgiven promemoria hade denna personal därför hemställt, att begynnelseavlöningen för ritare och gravörer måtte enligt löneregleringskommitténs förslag sättas till 3,000 kronor, vartill borde komma tre ålderstillägg å vartdera 400 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år, vilka ålderstillägg helt skulle tillfalla lönen, samt att de nu intjänata ålderstilläggen ävensom tjänstetidsberäkningarna måtte bibehållas oförändrade.

Med avseende på vad löneregleringskommittén i övrigt anfört angående regleringen av lönerna för befattningarna vid sjökarteverket ville kartverkschefen anhålla att — liksom genom kungörelse den 10 juni 1912 möjlighet bereddes ritare eller gravör, vilken redan före år 1913 varit i tjänst vid sjökarteverket och som från och med år 1913 erhållit ordinarie anställning, att få för beräkning av ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vid sjökarteverket — den möjligheten jämväl måtte beredas de extra tjänstemän, som redan före år 1913 vore antagna i tjänst vid sjökarteverket och som bleve befordrade till ordinarie befattningshavare enligt den nu ifrågasatta nya staten för sjökarteverket, att för bekommande av ålderstillägg till lönen få efter Kungl. Maj:ts prövning tillgodoräkna sig vid sjökarteverket efter uppnådd ålder av 22 år redan upplupna tjänstår. Härvid syftade kartverkschefen närmast på en flaggunderofficer, som alltsedan år 1912 uppehållit bokförartjänsten och som chefen hoppades vara villig att övergå till redogörarbefattningen. Den till 3,000 kronor ifrågasatta avlöningen för redogörarbefattningen borde vara lockande för en person, som utan att hava behövt bekosta sig någon egentlig utbildning kunde ernå den före trettioårsåldern, men kunde icke vara lika begärlig för en person, vilken i likhet med bokföraren redan uppnått 47 års ålder och som innehade fullmakt å ordinarie tjänst, vilken redan under nuvarande förhållanden kunde anses avkasta omkring 3,000 kronor och som efter eventuellt genomförd lönereglering kunde väntas giva mera. För att undvika olägenheten av personombyte och förekomma att bokföraren nödgades lämna en befattning, som han väl skött och vid vilken han gärna ville kvarstå även sedan den förändrats till en redogörartjänst, vore det önskligt, att han finge beräkna sina vid sjökarteverket upplupna tjänstår.

Chefen för marininstaben har i sitt yttrande den 15 nästlidna mars anfört huvudsakligen följande.

Chefen för
marininstaben.

Förutom de skäl, som av chefen för rikets allmänna kartverk i hans vid ovannämnda utredning den 5 april 1916 fogade reservation uttalats till stöd för den uppfattningen, att assistentbefattningen borde innehavas av en sjöofficer, torde även det förhållandet böra beaktas, att assistenten under de tider, han tjänstgjorde såsom tjänstförrättande chef för sjökarteverket, toge befäl över samtliga chefer för sjömätningssartyg och sjömätningsavdelningar. Att en civil assistent skulle taga dylikt befäl torde i alla avseenden få anses olämpligt och torde ej heller finna motsvarighet inom andra svenska statens förvaltningsgrenar.

Vid en granskning av chefens för sjökarteverket förslag till och motiv för besättandet av ifrågakvarande assistentbefattning torde man svårigen kunna värja sig från det intryck, att en strävan att ombilda sjökarteverket till en civil institution föreläge. Sjökarteverket vore dock, på grund av sin ställning såsom direkt sorterande under chefen för sjöförvarsdepartementet, i högre grad än vad fallet vore med rikets allmänna kartverk en militär institution. Rikets allmänna kartverk lydde under jordbruksdepartementet, men för att säkerställa tillgodoseendet av de militära intressena vore uti gällande instruktion för rikets allmänna kartverk fastställt, att avdelningschefen för generalstabens topografiska avdelning skulle vara chef för kartverket. Även vore stadgat att, vid tillfälligt förhinder för kartverkschefen att utöva sin befattning, densamma skulle övertagas av den främste av de vid kartverket tjänstgörande officerarna. Vid längre förfall för kartverkschefen förordnade Kungl. Maj:t vikarie för denne. Att det militära intresset även vid dylikt förfall tillvaratoges torde framgå därav, att Kungl. Maj:t i dylikt fall förordnat vid generalstaben tjänstgörande regementsofficer att bestrida befattningen i fråga.

Det syntes därför inkonsekvent och mindre välbetänkt att beträda andra vägar, då det gällde tillsättandet av motsvarande befattning inom den i än högre grad militära institutionen sjökarteverket. Fastmer torde i stället ett närmare samarbete mellan marininstaben och sjökarteverket böra eftersträvas, vilket helt säkert skulle gagna såväl statens som andra allmänna intressen. Ett dylikt samarbete syntes bäst och naturligast främjas genom att sjökarteverkets organisation närmades till i stället för att fjärmas från den för rikets allmänna kartverk gällande organisationen. Därest inom marininstaben upprättades en sjökarte- eller hydrografisk avdelning, borde dess avdelningschef samtidigt vara chef för sjökarteverket, och för tjänstgöring därstädes skulle avses vissa av de i

marinstaben kommenderade officerarna. Av dessa skulle då en kapten eller yngre regementsofficer avses för assistentbefattningen vid sjökarteverket och vid tillfälligt förhinder för kartverkschefen övertaga ledningen. Vid längre förfall torde Kungl. Maj:t böra förordna om vikarie, vartill borde utses assistenten, därest denne vore regementsofficer, i annat fall en inom marinstaben tjänstgörande regementsofficer, i första hand avdelningschefen för marinstabens kommunikationsavdelning.

Granskade man motsvarande utländska institutioner och vändes blicken därvid i första hand mot Tyskland, som onekligen intoge en framstående plats på det organisatoriska området, funne man, att det tyska sjökarteverket vore en rent militär institution, utgörande en avdelning av »Nautisches Departement» inom »Reichs-Marine-Amt», med en kommandör som chef och tre regementsofficerare som avdelningschefer. Att den tyska handelsflottan icke blivit lidande eller sett sina önskemål tillbakasatta torde framgå av ett studium av det tyska sjökortmaterialet, vilket med fog kunde sägas stå på höjden av fulländning.

Frågan om en mera vittgående omorganisation av sjökarteverket låge visserligen utanför ramen av nu infordrade yttrande, men det syntes nödvändigt att granska de nu föreslagna organisatoriska åtgärderna ur mer än en synpunkt, på det att dessas verkliga innebörd icke måtte undanskymmas.

På grund av vad sålunda anförts hemställde chefen för marinstaben, dels att assistentbefattningen i sjökarteverket måtte besättas med en sjöofficer, icke med civil tjänsteman, dels att åtgärd måtte vidtagas i syfte att innehavaren av ifrågavarande assistentbefattning icke ginge förlustig sina befordringsmöjligheter inom sjöofficerskåren på grund av bristande kommenderingar å stridsfartyg.

Departements-
chefens
yttrande.

Sjökarteverkets huvudsakliga uppgifter, vilka i det föregående (sid. 4 o. 5) angivits, hänföra sig dels till utförande av *sjömättningsarbeten* inom kust- och insjöområden och dels till bearbetande av det vid mätningarna insamlade materialet samt utgivande av sjökort och seglingsbeskrivningar m. m., vilka arbeten kunna sammanfattas under benämningen *byråarbeten*.

För utförande av dessa båda slag av arbeten har under större delen av sjökarteverkets tillvaro huvudsakligen använts flottan tillhörig personal, vilken för ändamålet kommenderats till verket. Den organisation, som genom förenämnda beslut vid 1912 års riksdag gavs åt sjökarteverket med hänsyn närmast till *byråarbetenas* fullgörande, byggde även i väsentlig mån därpå, att sådan personal framgent skulle för dessa arbeten kunna

påräknas. Å den av riksdagen år 1912 godkända staten för sjökarteverkets civila personal upptogos sålunda såsom ordinarie tjänstemän allenast 1 aktuarie, 11 ritare eller gravörer samt 2 kvinnliga biträden. Denna organisation visade sig emellertid snart nog icke vara ägnad att motsvara de krav, som i förevarande hänseende måste ställas på ifrågavarande ämbetsverk. Anledningen härtill har, enligt vad av det förut sagda framgår, i främsta rummet varit att söka i den omständigheten, att sjökarteverket under den senare tiden icke kunnat få sitt behov av arbetskraft på ett vare sig kvantitativt eller kvalitativt tillfredsställande sätt fyllt genom kommendering av personal från flottan. Detta förhållande torde visserligen till någon del bero på svårighet från flottans sida att till mera stadigvarande tjänst vid sjökarteverket kunna avstå militär personal, vilken svårighet ytterligare framträtt under den sedan augusti månad år 1914 pågående mobiliseringen av flottan. Men den egentliga orsaken härtill ligger otvivelaktigt däri, att det med hänsyn icke minst till sjökarteverkets alltmer omfattande göromål befunnits oundgängligen nödvändigt att för behörigt fullgörande av sjökarteverkets ur såväl försvarsväsendets som sjöfartens synpunkt betydelsefulla arbete äga tillgång till ytterligare fast anställda samt för sitt värv fackligt utbildade och i övrigt väl kvalificerade tjänstemän, vilka helt kunna ägna sin arbetskraft åt sjökarteväsendet.

Det har i sådant avseende icke yppats någon meningsskiljaktighet därom, att å staten för sjökarteverkets civila personal nu böra upptagas fem nya tjänster, nämligen för en *assistent* (av löneregleringskommittén benämnd *förste aktuarie*), en *kartograf*, en *redogörare*, en *manlig ritare eller gravör* och ett *kvinnligt biträde*. För min del finner jag icke heller någon anledning till erinran mot detta förslag och vill endast tillägga, att sjökarteverket genom denna väsentliga förstärkning av den civila personalen synes mig böra bliva väl rustat för att med planmässighet och kraft bedriva sina arbeten.

Jag anhåller nu att få något närmare skärskåda det sålunda föreliggande förslaget till inrättande av omförmälda fem nya tjänster jämte därmed i samband stående frågor, därvid det torde vara lämpligast att taga till utgångspunkt löneregleringskommitténs den 24 november 1917 afgivna utlåtande i ärendet.

Vad då först beträffar *assistenten (förste aktuarien)* skulle hans huvudsakliga tjänsteåligganden bestå i redaktion av allmänna sjökort, tillsyn över deras tryckning och årliga rättande, inläggning av mätningresultat i original samt tillsyn över byrå- och tryckeriinventarier jämte materialier. Därest äldste vid verket tjänstgörande officer ej är rege-

mentsofficer, skulle till assistentens åligganden dessutom komma utövande av allmän tillsyn och ledning över byråarbetena under chefen, utförande av särskilda uppdrag och utredningar samt utarbetande och årlig komplettering av seglingsbeskrivningar. Vid förfall för sjökarteverkets chef att utöva sin befattning skulle densamma under nyssnämnda förutsättning övertagas av assistenten.

I avseende å den kompetens, som bör stadgas för denne befattningshavare, har lönerogleringskommittén uttalat den bestämda uppfattningen, att vid utfärdande av ny instruktion för sjökarteverket eller ändring av den nuvarande sådana bestämmelser böra meddelas, som innebära en garanti för att kompetensvillkoren för denne tjänstinnehavare ej under några förhållanden bliva lägre än vad nu är stadgat i fråga om aktuarien vid sjökarteverket (sid. 6), vare sig sagda kompetensvillkor bleve genom vederbörliga examina eller på annat fullt tillfredsställande sätt ådagalagda.

Kommittén utgår från den förutsättningen, att befattningen skulle vara civil, men ställer sig icke helt avvisande mot tanken, att till innehavare av befattningen skulle kunna förordnas officer å stat eller reservstat. I avlöningshänseende bör assistenten enligt kommitténs mening likställas med andra gradens tjänsteman i centralt ämbetsverk och sålunda erhålla en avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 400 kronor ortstillägg, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen å 500 kronor vardera.

Jag är i allt väsentligt ense med kommittén i vad från kommitténs sida beträffande denne befattningshavare föreslagits. Den ställning, som assistenten skulle komma att intaga inom verket, betingar givetvis, att hans kompetens icke bör i något avseende understiga den, som för närvarande fordras av aktuarien. Beträffande frågan, huruvida befattningen skulle kunna beklädas av officer vare sig i flottans stam eller reserv eller av officer å flottans reservstat — varom olika meningar i ärendet yppats — ställer jag mig tveksam om lämpligheten av en anordning, varigenom en sådan möjlighet skulle beredas. Skall nämligen verket för sitt arbete hava en bestående nytta av denne tjänsteman, synes det icke böra riskeras, att han skall kunna vid mobilisering inkallas till tjänst vid flottan och därmed dragas bort från sitt egentliga verksamhetsfält. Och det ligger enligt min mening i hela karaktären av den nu föreslagna organisationen, att denna tjänst bör rekryteras med en civil tjänsteman. Endast härigenom synes mig behöflig garanti kunna vinnas för att den vetenskapliga sidan

av sjökarteverkets arbeten blir behörigen tillgodosedd samt att erforderlig kontinuitet i dessa arbeten kan upprätthållas. Härmed avser jag ingalunda, att icke det sjömilitära elementet bör vid planläggandet och utförandet av sjökarteverkets arbeten i erforderlig mån få göra sig gällande. Men detta element representeras i första hand av chefen, vilken, såsom nu är fallet, bör vara en officer vid flottan av regementsofficers grad, och vidare av de övriga sjöofficerare, som givetvis alltjämt bära kommenderas till sjökarteverket. Därvid anser jag mig bära framhålla, hurusom det synes mig vara angeläget att, på sätt redan nu gällande instruktion för sjökarteverket förutsätter såsom regel, en av de till sjökarteverket kommenderade sjöofficerarna alltid är av regementsofficers grad. Härmed löses ock på ändamålsenligaste sätt frågan om ställföreträderskapet för chefen, i det denne regementsofficer vid förfall för chefen har att inträda i dennes ställe och chefskapet även för sådant fall kommer att utövas av en officer.

Då det emellertid i enstaka undantagsfall måhända kan befinnas lämpligt, att befattningen besättes med en sjöofficer, vilken besitter särskilda förutsättningar härför, anser jag lämpligt, att i staten för sjökarteverket införas en bestämmelse av det innehåll, att den i staten upptagna avlöningen till assistenten utgår endast under förutsättning, att befattningshavaren icke är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat, i vilket fall han endast äger uppbära arvode till belopp, som kan varda medgivet, allt eftersom han är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat.

Med min i det föregående uttalade uppfattning rörande sättet för ifrågavarande befattnings rekrytering lärer bäst överensstämma, att befattningens innehavare, i enlighet med lönerегleringskommitténs förslag, benämnes »förste aktuarie», vilken benämning även i övrigt synes mig väl vald med hänsyn till befattningens allmänna karaktär och befattningshavarens ställning inom ämbetsverket.

Från flera håll har gjorts gällande, att förste aktuariens avlöning borde bestämmas till 6,400 kronor jämte ett ålderstillägg å 600 kronor. I likhet med lönerегleringskommittén och på de av kommittén (sid. 30) anförda skäl anser jag emellertid skäligt och lämpligt, att förste aktuarien jämnställes med andra gradens tjänsteman i centralt ämbetsverk.

Beträffande *kartografen*, vilken, såsom benämningen antyder, närmast bör hava till åliggande att utföra kartografiska arbeten, har icke förutsatts annat än att denne tjänsteman skulle besättas med civil innehavare. Såsom kompetensvillkor för kartografen borde enligt lönerегleringskom-

mitténs mening uppställas enahanda krav, som gällde i fråga om kartografbefattningarna vid rikets allmänna kartverk, nämligen avlagd lantmäterieexamen. Kommittén har vidare föreslagit, att kartografen i avlöningshänseende måtte likställas med första gradens tjänsteman i centralt ämbetsverk och följaktligen komma i åtnjutande av en avlöning av 4,000 kronor, därav 2,200 kronor lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte tre ålderstillägg, vart och ett å 500 kronor.

Med avseende å den befattning såsom *manlig ritare eller gravör*, vilken enligt det föreliggande förslaget skulle uppföras å sjökarteverkets stat utöver det å staten redan upptagna antalet av 11 sådana tjänster, har löneregleringskommittén såväl för innehavarna av sistnämnda tjänster som för den nu föreslagna befattningshavaren förordat en avlöning av 3,000 kronor, därav 1,700 kronor lön, 1,000 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte tre ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor.

Enahanda avlöning, som sålunda ansetts böra tillerkännas ritare eller gravör, har av kommittén även föreslagits för *redogöraren*. En sådan befattningshavare finnes redan nu anställd vid sjökarteverket, ehuru avlöningen till honom för närvarande utgår av det å staten uppförda anslaget till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravörelever samt vikariatsersättningar. För anställning såsom redogörare skulle erfordras styrkt förmåga att självständigt föra enklare räkenskap, varvid såsom grundfordran kunde uppställas kompetens för förrådskonstapels-tjänst vid flottan.

Den föreslagna *kvinnliga biträdesbefattningen* har ansetts böra uppföras av andra graden, d. v. s. med en avlöning av 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, jämte två ålderstillägg å 200 kronor vardera.

Vad sålunda föreslagits i fråga om nu nämnda befattningshavare — kartograf, manliga ritare eller gravörer, redogörare och kvinnligt biträde — finner jag välbetänkt och har sålunda icke något att därvid anmärka.

Vidare har i ärendet väckts fråga därom, huruvida icke den å stat nu uppförda *aktuarien* borde i samband med den nu ifrågasatta omregleringen komma i åtnjutande av ökade löneförmåner. Denne befattningshavare uppbär för närvarande avlöning såsom första gradens tjänsteman med en begynnelseavlöning av 4,000 kronor och en slutavlöning av 5,500 kronor. Enligt den för sjökarteverket gällande instruktionen har, såsom förut nämnts, aktuarien att utföra geodetiska mätningar

och beräkningar ävensom andra observationer eller beräkningar, som falla inom området för kartverkets verksamhet, samt att utöva tillsyn över verkets koncept- och originalmättningskartor ävensom över dess samling av andra kartor och böcker.

Löneregleringskommittén har för sin del icke ansett sig kunna förorda uppflyttning i avlöningshänseende av aktuarietjänsten. Härvid har emellertid en av kommitténs ledamöter varit av skiljaktig mening och för denna befattning förordat enahanda avlöningsförmåner, som vid olika tillfällen av statsmakterna tillagts tjänster, vilka ansetts böra intaga en ställning mellan första grads- och andra gradstjänsterna vid centrala verk, nämligen en avlöning av 4,500 kronor, därav 2,600 kronor lön, 1,600 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, jämte tre ålders- tillägg till lönen å 500 kronor.

Såsom bemålde reservant påpekat, blev vid den år 1912 genomförda löneregleringen för sjökarteverket den då nyinrättade aktuariefattningen vid verket i avlöningshänseende placerad i en mellanställning mellan, å ena sidan, observatorstjänsterna vid rikets allmänna kartverk samt, å andra sidan, geodet- och kartografbefattningarna därstädes. Under det att nämligen för observator begynnelseavlöningen bestämdes till 4,000 kronor och slutavlöningen till 6,000 kronor samt motsvarande avlöningar för geodet och kartograf upptogos till resp. 3,000 och 5,000 kronor, fastställdes för ifrågasatt aktuarie begynnelseavlöningen till 4,000 kronor och slutavlöningen till 5,500 kronor.

I ett den 6 november 1917 avgivet betänkande rörande avlöningsförhållandena vid rikets allmänna kartverk har lönereregleringskommittén hemställt, att observatorerna vid allmänna kartverket måtte i avlöningshänseende jämnställas med tjänstemän i andra graden samt geodeterna och kartograferna därstädes med första gradens tjänstemän. Nu har ock kommittén i här föreliggande utlåtande beträffande sjökarteverket föreslagit, att för den till nyinrättande ifrågasatta kartografbefattningen måtte upptagas enahanda avlöningsförmåner som för sistnämnda tjänstemän. Denne kartograf skulle alltså komma att uppbära samma avlöning som aktuarien. Redan häri ligger enligt min mening ett vägande skäl för att i detta samband bereda aktuarien förbättrade avlöningsförmåner, då eljest en rubbning skulle inträda i det nuvarande avlöningsförhållandet mellan aktuarie och kartograf. Tager man därjämte i betraktande den kompetens, som fordras för aktuarien, jämförd med den, som uppställts för kartografen, och de olika arbetsuppgifter, vilka äro avsedda att fullgöras av dessa båda tjänstemän, torde vara obestriddigt, att för aktuarie- göromålens behöriga fullgörande kräves en väsentligen mera kvalificerad

person än för kartograftjänsten; och med fordran på större kvalifikationer lärer ock få anses följa berättigat anspråk på högre avlöningsförmåner. Enligt den föreslagna organisationen skall aktuarien hava att med förste aktuarien dela det vetenskapliga arbetet inom sjökarteverket; och även om härigenom ansvaret för detta arbete enligt nämnda organisation blir för aktuarien i viss mån lättat, lärer detta förhållande icke kunna tagas till intäkt för att aktuarien ej bör bliva delaktig av den allmänna uppflyttningen i avlöningshänseende av tjänstemännen inom ifrågasvarande verksamhetsområde. Behovet av ytterligare en vetenskapligt utbildad tjänsteman (förste aktuarien) inom sjökarteverket är uteslutande att hänföra till de ökade göromål och de stegrade anspråk på arbetets kvalitet, som utvecklingen fört med sig.

Det torde slutligen även böra beaktas, att tillerkännandet åt aktuarien av förbättrade avlöningsförmåner är av betydelse med hänsyn därtill, att aktuarietjänsten må kunna på ett tillfredsställande sätt rekryteras.

På grund härav finner jag mig böra förorda, att aktuarien må komma i åtnjutande av ökade avlöningsförmåner; och anser jag mig kunna förorda bifall till vad av bemälda reservant i sådant avseende föreslagits.

Beträffande den å sjökarteverkets stat nu upptagna *vaktmästartjänsten* vill jag erinra att, därest löneförbättring åt vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare varder vid innevarande riksdag beslutad för år 1919, innehavaren av nämnda tjänst kan komma att erhålla avlöningsförmåner utöver vad i staten angives.

I staten för den civila personalen vid sjökarteverket är för närvarande upptaget ett belopp av 12,800 kronor till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritare- och gravörelever samt vikariatsersättningar. I likhet med löneregleringskommittén finner jag icke skäl att i samband med den nu ifrågasatta omregleringen föreslå någon rubbning av detta belopp. Icke heller synes anledning förefinnas att vidtaga ändring i det uti staten uppförda förslagsanslaget till ålderstilllägg å 5,000 kronor.

Vad kommittén förordat dels beträffande uppförande å stat av en förste aktuarie, en kartograf, en manlig ritare eller gravör, en redogörare och ett kvinnligt biträde av andra graden, dels ock i fråga om avlöningsförmåner för manliga ritare eller gravörer skulle föranleda en ökning av det i avlöningsstaten för den civila personalen vid sjökarteverket uppförda bestämda anslaget med 24,000 kronor. Vid bifall till den av mig tillstyrkta förhöjningen i begynnelseavlöningen för aktuarien skulle detta belopp ökas med 500 kronor till 24,500 kronor. .

För åtnjutande av de i det föregående för förste aktuarie, aktuarie, kartograf, redogörare, manlig ritare eller gravör samt det föreslagna kvinnliga biträdet förordade löneförmånerna torde, i anslutning till vad löneregleringskommittén i sådant hänseende föreslagit, böra gälla de villkor och bestämmelser, som nu äro stadgade för åtnjutande av de i staten för den civila personalen vid sjökarteverket upptagna avlöningsförmånerna, dock med följande ändringar och tillägg, nämligen:

att i fråga om befattnings bestridande vid sjukdomsförfall m. m. skall, i stället för därom nu intagen bestämmelse, gälla, att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid sjökarteverket, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår, samt att han därvid skall äga att, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att bestämmelsen om en fjärde förhöjning av avlöningen genom ålderstillägg skall utgå;

att i övrigt beträffande avlöningsförhöjning skall utöver vad nu finnes stadgat gälla, att manlig ritare eller gravör, som vid den nya statens ikraftträdande äger mer än fem för ålderstillägg beräkneliga tjänstår, skall för erhållande av ålderstillägg till lönen tillgodoräknas dessa, i vad de till antalet överstiga fem;

att beträffande avlöningsförhöjning dessutom skall, i stället för därom nu intagen bestämmelse, gälla, att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att avgå från tjänsten, icke må tillträda samma förhöjning; samt

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromåls behöriga gång, åtnjutas av förste aktuarien under en och en halv månad, av aktuarien, kartografen, de manliga ritarna och gravörerna, redogöraren ävensom de kvinnliga biträdena envar under en månad samt av vaktmästaren under femton dagar; börande dock iakttagas att, vad beträffar personal, som deltagit i sjömättnings- och därmed sammanhängande arbeten, semester i regel ej må åtnjutas under den tid, då sådana arbeten pågå.

I detta sammanhang torde jag få erinra, att bland de nu gällande avlöningsvillkoren är intagen bestämmelse därom, att det beträffande befattningshavare, som vid den nya statens ikraftträdande är anställd vid

sjökarteverket och antages till ordinarie befattningshavare å denna stat, må ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån befattningshavaren för åtnjutande av avlöningsförhöjning äger räkna sig till godo den föregående tjänstgöringen vid sjökarteverket; dock att manlig ritare eller gravör icke må i något fall tillgodoräknas tjänstgöring före det han fyllt 22 år. Någon ändring i denna bestämmelse har icke ifrågasatts.

I samband med avlöningsvillkorens fastställande torde böra föreskrivas, att innehavare av ordinarie befattning vid sjökarteverket, vilken icke före viss angiven tid anmäler, att han vill övergå till ny stat och underkasta sig nämnda avlöningsvillkor, och ej heller kan lagligen därtill förbindas, skall varda bibehållen vid de enligt dittills gällande stat honom tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av pensionslagens bestämmelser, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom.

I pensionshänseende gäller för närvarande, såsom lönereglerngskommittén erinrat, att rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder för aktuarien samt manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket vid 65 levnads- och 35 tjänstår. I likhet med kommittén finner jag, att enahanda bestämmelse lämpligen bör stadgas för förste aktuarie och kartograf vid kartverket, under det redogöraren lärer böra bliva underkastad pensionslagens allmänna föreskrifter. Då emellertid denna fråga, såsom innebärande en ändring i civila pensionslagen, ankommer på finansdepartementets föredragning, har jag härmed endast velat angiva min ståndpunkt i frågan.

Beträffande föreskrifterna rörande arbetstid lärer vad nu är i sådant avseende stadgat (sid. 6) böra tillämpas även på innehavarna av de föreslagna nya befattningarna.

Med avseende å rese- och traktamentsersättning biträder jag lönereglerngskommitténs förslag, att sådan ersättning må utgå, till förste aktuarien enligt tredje, till kartografen enligt fjärde och till redogöraren enligt femte klassen i gällande resereglemente. Traktamentena till förste aktuarie och kartograf vid tjänstgöring ombord å sjömätningssfartyg torde böra av Kungl. Maj:t bestämmas med hänsyn till den provisoriska höjning av de enligt resereglementet utgående dagtraktamentena, som vidtagits genom kungörelse den 26 februari 1918.

Beträffande de ordinarie och extra anslag, som må finnas erforderliga för bestridande av sjökarteverkets utgifter år 1919, anhåller jag att till en början få hänvisa till den framställning, som i sådant hänseende

av mig avgivits till statsrådsprotokollet den 14 sistlidna januari (sid. 12 o. 13). Jag har därvid föreslagit, att i det till sjökartverket uppförda ordinarie anslaget, nu 101,800 kronor, måtte med hänsyn till det av löne-regleringskommittén avgivna förslaget beräknas en förhöjning av 24,000 kronor och att detta anslag sålunda i sin helhet måtte beräknas till 125,800 kronor. Av vad jag nu haft tillfälle anföra förorsakas ingen annan ändring härutinnan än att nämnda belopp, 24,000 kronor, på grund av den av mig föreslagna höjningen av aktuariens begynnelseavlöning från 4,000 kronor till 4,500 kronor läser böra höjas till 24,500 kronor, varigenom hela anslagets belopp skulle uppgå till 126,300 kronor.

Vidare har jag, enligt vad berörda statsrådsprotokoll den 14 sistlidna januari utvisar, vid samma tillfälle hemställt, att till utförande av sjömätningar måtte bland de extra reservationsanslagen å femte huvudtiteln för år 1919 beräknas ett belopp av 158,200 kronor. Därvid anförde jag, bland annat, att jag icke tagit i beräkning ett av kartverkschefen i en uti oktober 1917 avlåten skrivelse på grund av inträffade starka prisstegringar särskilt å bränsle, tryckpapper och andra tryckutensilier begärt ytterligare belopp av 10,000 kronor. Då omförmälda prisstegringar sedan nämnda tid alltså fortgått, anser jag mig emellertid icke kunna underlåta att tillstyrka, att förutnämnda belopp, 158,200 kronor, nu ökas med berörda summa, 10,000 kronor.

Chefen för kartverket har därjämte i skrivelse den 21 sistlidna januari gjort framställning därom, att kartverkets extra anslag för år 1919 måtte ökas med ytterligare 5,000 kronor för att möta de ökade kostnader, som skulle uppkomma vid bifall till då föreslagna förhöjning av de enligt resereglementet utgående dagtraktamentena. Sedan numera, på sätt nyss nämnts, genom kungörelse den 26 februari 1918 vissa provisoriska höjningar vidtagits i nämnda dagtraktamenten, läser jämväl nämnda belopp böra tilläggas det extra anslaget för år 1919. Detta anslag skulle alltså för sagda år uppgå till (158,200 + 10,000 + 5,000) 173,200 kronor. Vad kostnaderna för de förhöjda dagtraktamentena under innevarande år beträffar, torde de kunna bestridas av medel, som tillförts kartverket genom den under de senare åren icke obetydligt ökade sjökortsförsäljningen.

I anslutning till den uppställning av sjökartverkets ordinarie och extra anslag, som återfinnes å sid. 12, skulle dessa anslag för år 1919 utgöras av:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag	*) 72,300: —	
förlagsanslag	*) 5,000: —	
reservationsanslag	49,000: —	kronor 126,300: —

*) Dessa belopp återfinnas i staten å sid. 65.

Extra anslag:

till utförande av sjömätningar ..... kronor 173,200: —
 Summa kronor 299,500: —

Av detta belopp, 299,500 kronor, äro det bestämda anslaget, 72,300 kronor, och förslagsanslaget, 5,000 kronor, eller tillhopa 77,300 kronor avsedda till avlöningar m. m. till sjökarteverkets civila personal och återstoden, eller 222,200 kronor, till verkets allmänna utgifter.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för den civila personalen vid sjökarteverket, att gälla från och med år 1919:

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
I. Bestämt anslag.					
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 aktuarie	2,600	1,600	300	4,500	
1 kartograf	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 manlig ritare eller gravör ...	1,700	1,000	300	3,000	
11 manliga ritare eller gravörer	18,700	11,000	3,300	33,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 redogörare	1,700	1,000	300	3,000	
1 kvinnligt biträde av andra graden	900	550	150	1,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 dito	900	550	150	1,600	
1 kvinnligt biträde av första graden	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
Till arvode åt den, som förordnas att leda och övervaka rit- och gravyrarbetena	—	—	—	600	
Transport	—	—	—	59,500	

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Transport	—	—	—	59,500
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravörelever samt vikariatsersättningar	—	—	—	12,800
Säger	—	—	—	72,300
II. Förslagsanslag.				
Till ålderstillägg	—	—	—	5,000
Summa	—	—	—	77,300

Anm 1. Den för förste aktuarien upptagna avlöningen utgår endast under förutsättning, att befattningshavaren icke är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat, i vilket fall han endast äger uppbära arvode till belopp, som kan varda medgivet, allt eftersom han är militär i flottans stam eller reserv (med pension) eller å reservstat.

Anm. 2. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels förklara, att för åtnjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner skola gälla de för dylika förmåner å den nuvarande staten stadgade villkor och bestämmelser med de av mig tillstyrkta ändringar och tillägg;

dels förklara, att den, som med eller efter ingången av år 1919 tillträder ordinarie befattning å sjökarteverkets avlöningsstat, skall vara pliktig att underkasta sig de för avlöningsförmånernas åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, samt att den innehavare av ordinarie befattning vid sjökarteverket, vilken icke före den 1 december 1918 anmäler, att han vill övergå till ny stat och underkasta sig de för avlöningsförmåner enligt densamma stadgade villkor och bestämmelser, och vilken ej heller kan lagligen därtill förbindas, skall varda bibehållen vid de enligt ditills gällande stat honom tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som ditills tillkommit honom;

dels i riksstaten för år 1919 höja det ordinarie anslaget till sjökarteverket

